

”50 שנה זכיתי להסתופף בצילו של מורי
ורבי מרן הגר”ח פ שיינברג זצ”ל וזאת
הייתה התכונה הכי בולטת אצלו” • ראיון
מרתק עם הגאון רבי צבי שרלין שליט”א

Dirshu
דרשו'ה' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

מרכז לסייע והכוונת תלמידים
חינו

לקראת שבועת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 412

פנינים לפרשת שמות תשפ"ד

"זכיתי להסתופף בצלו של מורי ורבי מרן הגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל, במשך קרוב ל-50 שנה, והתכונה הכי בולטת אצלו היתה השמחה בעבודת ד', הוא היה שש ושמח על כל מצווה. כשהוא אמר שיעור הוא היה שמח, כשהתפלל הוא היה שמח, וגם כשהלך לשבע ברכות, תמיד היתה נהרה של שמחה על פניו, וזה השפיע גם עלינו, התלמידים

הגאון רבי צבי שרלין שליט"א, רבה של הקהילה החרדית ברמת אשכול ור"מ בישיבת 'תורה אור', תלמידו המובהק של מרן הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, דמותו המאירה של מורו ורבו זצ"ל ועל 'מתיקות התורה

מאת: הרב אברהם פוקס

"זכיתי להסתופף בצלו של מורי ורבי מרן הגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל, במשך קרוב ל-50 שנה, והתכונה הכי בולטת אצלו היתה השמחה בעבודת ה'. הוא היה שש ושמח על כל מצווה ומצווה. כשהוא אמר שיעור הוא היה שמח, כשהתפלל הוא היה שמח, כשהלך לשבע ברכות או לחתונה, תמיד היתה נהרה של שמחה על פניו, וזה השפיע גם עלינו, התלמידים.

"במיוחד היתה לו שמחה בלימוד התורה, והוא לימד אותנו לשמוח. כשבחור היה שואל שאלה טובה הוא היה מצווה עליו: "תשמח! תשמח עם הקושיא! תשמח עם התירוץ!". באופן כללי הוא דיבר על עבודת ה' בשמחה, והיה חוזר ואומר שעבודת ה' לא יכולה להיות שלא בשמחה.

"שגור היה על לשונו לומר שהקב"ה לא נתן לנו את התורה והמצוות כדי שנהיה עצובים ומסכנים חלילה. אלא ההיפך התורה והמצוות, כל עבודת ה' ניתנה כדי לשמוח בה!

"למעשה אני חושב ששמחה מצביעה על אמונה והעדר שמחה מצביע על ההיפך מזה חלילה, כי אדם המאמין בה', שמח בו ושמח לעשות את רצונו. ראש הישיבה זצ"ל היה אומר לנו שדבקות בה'

מביאה שמחה, כי כשאתה יודע שיש לך כזה אבא גדול וחזק שהולך לצדך ונמצא איתך בכל מקום שהוא, זה נותן תחושת רוגע, שלווה ושמחה. זה מביא לאדם אושר, וגם עושר!".
"עוד מוסיף הגר"צ שרלין, כי למורו ורבו היה 'כח דהתירא', אבל

לקרובי משפחה שלי, וראיתי אותו יושב, אבל לא הצלחתי למצוא את הראש שלו, כי היו עליו כל כך הרבה טליתות, שפשוט היה קשה למצוא את הפנים שלו כדי לדבר איתו פנים אל פנים... הוא היה מחבר את הציציות זו לזו עם סיכות ביטחון ענקיות באורך של 20 סנטימטר. "פעם היה צריך לעבור בדיקה אצל רופא, והרופא ביקש ממנו לפשוט את בגדיו, ויצא לרגע מהחדר. כשנכנס חזרה הוא ראה איש צנום וכחוש במקום האיש השמן שהיה בחדר קודם לכן, ולא הבין מה קרה. להיכן נעלם המטופל הקודם, ומהיכן הגיע פתאום מטופל חדש. לקח לו זמן עד שהבין שזה אותו אדם..."

• הוא גם היה ישן עם הציציות?

"לא עם כל הציציות, אבל היה משאיר על גופו חלק מהן גם כשהיה ישן, בהחלט. בכלל, הוא לא היה ישן על מיטב רגילה כמו שאר בני אדם. היתה לו מיטה מיוחדת והוא היה ישן חצי על המיטה וחצי על הרצפה. "באופן כללי הוא היה מסגף את עצמו באופן שלא יפגע בבריאותו. כך למשל הוא היה אוכל בשיבה אבל היו מכינים לו אוכל מיוחד בנפרד מהבחורים, בלי שמן ובלי מלח ובלי פלפל. היו מכינים לו קציצות, ארבע קציצות לארוחה, הוא היה אוכל שתי קציצות ואת השתיים הנותרות היה נותן לנו שנאכל, לא היה להם לא טעם ולא ריח, זה היה בלתי אכיל... גם בארוחת בוקר היתה לו גבינה בלי טעם, ממש נורא. הוא לא אכל אוכל טעים, אבל לא מנע מעצמו אוכל, אלא היה אוכל ואפילו אוכל הרבה לפעמים.

"מעניין שהוא היה אוהב שוקולד, וכשהיו מביאים לו לפעמים, לפי בקשתו, הוא היה אוכל בערך שמינית של קוביית שוקולד, זה בשביל היצר הרע, ואת השאר הוא לא אכל, זה בשביל הקב"ה... כלומר, זה לא שלא היה לו חוש טעם וריח, הוא יכול היה להרגיש מה טעים ומה לא, אבל למרות זאת מנע מעצמו מאכלים טעימים לאורך שנים, כדי לסגף את עצמו, וההסברים שהוא היה מסביר לנו זה שהוא לא אוכל אוכל כבד כדי שלא יפריע לו בלימוד התורה."

השתמש בו בשום שכל. "לא פעם הוא היה פוסק הלכה ואמר לי שזו לא הוראה לרבים.

"היה פעם שהוא התיר איזה עניין בנושא רגיש לאנשים ששאלו אותו, והפסק הזה התפרסם והכה גלים. התפלאו מאוד איך יכול היה להתיר כזה דבר, אבל הוא אמר לי אז "הם לא מכירים את האנשים האלו לכן הם מתפלאים. אני כן מכיר אותם, ואני יודע שזאת התשובה הנכונה עבורם."

"כמובן שלא היה זה להתיר דבר שהוא אסור חלילה, אלא לצרף כמה שיטות ולהורות להקל בדבר שהמנהג הנפוץ הוא להחמיר בו. "במיוחד ידע להלך כנגד רוחם של הבחורים האמריקאים שהתחתנו, הוא בא מרקע אמריקאי והכיר היטב את הסגנון, ולכן ידע מה הם הדברים שיכולים לפגוע בשלום בית, והיה יודע להכווין את האברכים הללו בדרך הטובה ביותר, כדי שיוכלו לבנות בתים כשרים ונאמנים בישראל."

• ראש הישיבה היה מספר לתלמידים על שנות ילדותו והצורה בה גדל והתחנך?

"הוא לא הרבה לדבר על עצמו בכלל, רק במקרים בודדים היה מספר מעט מאוד על קורותיו. אבל הוא כן היה אומר לבחורים אמריקאים שבאו לישיבה, אז, לפני 40 שנה ויותר, אם ראה שהם מפחיתים בערך עצמם ואין להם שאיפות לגדול בתורה, היה אומר להם "אנחנו לא גדלנו ככה באמריקה, גם אבא שלי לא היה ראש ישיבה... אבל זה לא עצר אותי. כל אדם יכול להיות גדול בתורה אם רק ירצה!"

"באופן כללי הוא היה משתמש תמיד במינוח של 'רוצה' או 'לא רוצה'. אין 'לא יכול', הוא לא הכיר במושג הזה. הוא תמיד היה אומר שאדם יכול לעשות הכל, השאלה היא רק עד כמה הוא רוצה בכך. גם בתו סיפרה על כך, שאצלם בבית לא קיבלו הסבר של 'לא יכול'. ראש הישיבה תמיד אמר להם 'אם אתה לא רוצה תגיד שאתה לא רוצה, ומכאן נוכל להתקדם. אולי נמצא דרך שתגרום לך שכן תרצה...!'

• כשמדברים על הרב שיינברג, אי אפשר שלא לשאול את השאלה שכל כך מתבקשת, מה היה הסוד של הציציות שלו, האם הוא פעם דיבר על זה והסביר למה הוא לובש כל כך הרבה ציציות?

"הוא לא הסכים אף פעם להסביר. זה היה הסוד שלו, והגישה שלו היתה שלא חייבים לגלות סודות. אבל כשהוא ראה בחורים שניסו לחקות אותו וללבוש מספר ציציות, הוא היה גוער בהם ומונע אותם מזה. הוא היה קורא לכוזה בחור ומורה לו להסיר מעליו מיד את הציציות, להשאיר רק אחת."

• ומה לגבי מספר הציציות שלבש, אתם יודעים לומר כמה זה היה?

"הוא לא היה מוגבל למספר מסוים. הוא לבש כמה שהצליח... בשנים הטובות כשהוא היה בריא וחזק, הוא היה לובש כ-200 ציציות, היו לו בערך 80 'טלית קטן', ועוד 30 'טלית גדול' בערך. אני זוכר שפעם נכנסתי אליו כדי לדון עמו באיזו שאלה בחושן משפט שהיה נוגעת

שמעתי מגיסי מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל, שפעם בא אל אביו, מרן ה'קהילות יעקב' זצ"ל, ראש ישיבה כדי להיוועץ בענייניו של אחד מתלמידיו שאינו מצליח בשום אופן בלימודיו, עד שהנהלה החליטה להוציאו מן הישיבה. מרן הסטייפלער שמע את הדברים ובקש להביא אליו את הבחור

מרן הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על כשרונות ומנהיגים

וְאֵת הַמַּטָּה הָיָה תַּקְוָה בְּיָדָהּ (ד"ו)

משה רבינו היה סבור שלא הוא הדמות הראויה להנהיג את עם ישראל, ואמר לפני השי"ת: "והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקולי" (שמות ד, א). טענתו היתה שאחיו, אהרון, מתאים יותר לתפקיד זה בהיותו מצוי וקרוב מאד לעם, והוא גם אוהב שלום ורודף שלום. "אבל אני", טען משה, "גדלתי בבית פרעה, וכשאחי התענו תחת יד המצרים התהלכתי אני בגלימות משי".

במילים אחרות, משה טען לפני השי"ת שהוא אינו מרגיש דיו את העם, בעוד שאהרן עונה בהחלט על הדרישות הללו.

על זה השיבו השי"ת שיקח את המטה שבידו וישליכהו ארצה, "ויהי לנחש וינס משה מפניו", ואז אמר לו השי"ת: "שלח ידך ואחוז בזנבו".

והנה טבעו של הנחש הוא שכאשר אוחזים בזנבו - הוא מתהפך וראשו ניצב למעלה. בכך - אומר הנצי"ב ב"העמק דבר" - בקש השי"ת להמחיש למשה רבינו שניתן תמיד להתהפך להיעשות לראש!

כלומר, אל לך, משה רבינו, לחשוב שכדי להיות מנהיג צריכים להיוולד מנהיג. לא ולא! גם מי שחושב שאינו מסוגל להנהיג את העם, יש בכוחו להתהפך, ולנווט את תכונותיו במאפיינים של מנהיגות.

וזו לשון הנצי"ב: "והתבונן בזה, שמתחילה היה זה הצד זנב של הנחש קצה התחתון והגרוע של המטה, בהיותו בידו של משה נעשה אותו הצד העליון והחשוב. ומזה התבוננו בני ישראל דלא כמו שהיו חושבין שאהרן ושאר חסידי ישראל המה הראשים, ומשה היה כנגדם כמו זנב לאריות. אבל עתה כשראו אות המטה, הבינו שמשה התהפך לראש וראשון של ישראל, ועל ידו יעשה הקב"ה גדולות".

כשלבדתי בישיבת סלבודקה היה שם בחור אחד שהתפרסם בתפיסתו הלקויה

כשלבדתי בישיבת סלבודקה היה שם בחור אחד שהתפרסם בתפיסתו הלקויה ובמיעוט כישורונותיו. גם כאשר הבין פה ושם

כך היה גם אצל המיילדות שפרה ופועה שהיו נביאות, ולמרות כל המעלות הכבירות המיוחסות לנביא המגיע להתפשטות הגשמיות, עצמו בס"ד, להתפתח ולפתח בעצמו את תכונות המנהיגות.

נספר גם את ששמעתי מגיסי מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

כך היה גם אצל המיילדות שפרה ופועה שהיו נביאות, ולמרות כל המעלות הכבירות המיוחסות לנביא המגיע להתפשטות הגשמיות, עצמו בס"ד, להתפתח ולפתח בעצמו את תכונות המנהיגות.

המשך בעמוד 7

"והנה לנגד עיני ולגודל השתאותי, לא איחר לעשות את הדבר, ומתוך קושי רב הוציא את הטלפון מכיסו, והתחיל להתקשר להרבה ממכריו, והיו כל האנשים האלו מתמיהים באומרם כל אחד בלשונו: איזה זכיה יש לי שכבודו מתקשר אלי? ויען להם אותו זקן "נו, תיכף נראה אם זו אכן זכיה אצלך"

כ"ק האדמו"ר מתולדות משה על אמונה ובטחון

לי. ויאמר האיש- הלא אתה כבר מתכוונן לחזור לביתך, והיאך תחזור בידיים ריקניות, אניחה לי ואעשה עבורך כמה שיחות טלפון לרעי וידידי. והנה לנגד עיני ולגודל השתאותי, לא איחר האיש לעשות את הדבר, ומתוך קושי רב הוציא את הטלפון מכיסו, והתחיל להתקשר להרבה ממכריו, והיו כל האנשים האלו מתמיהים ומתפעלים באומרם כל אחד בלשונו: איזה זכיה יש לי שכבודו מתקשר אלי? ויען להם אותו זקן נכבד בשנינותו הרבה, "נו, תיכף נראה אם זו אכן זכיה אצלך". וכך עזר לי להתרימם בסכומים נכבדים בס"ד. ואף הגדיל ה' לעשות עמנו, כאשר אחד מנדיבי העם שזכה לשיחת הטלפון, התפעל מאד מהשיחה, ויתמה ויאמר - הרי אני מכיר אתכם כבר חמישים שנה ולא קרה מעולם כדבר הזה שהתקשרתם אלי, וכשראה האיש גודל התפעלותו ביקש ממנו סכום גדול לצורך המצוה, ועל אתר הסכים הנדיב לפנייתו בלי שום טענה ומענה.

דעו לכם שאף פעם בחיי לא עשיתי כדבר הזה!...

וכך ראינו במשך שעה ארוכה חסדים גלויים ומוחשיים, ולא נח הישיש הנכבד בפנותו אלי בכל שעה ברצונו להוסיף ולהרבות בסכומי הצדקה הנאספים. ובאותה שעה חשבתי לעצמי, הנה

חודש "טבת", אשר בשמו רמוז ירמוז לנו, כי חובה הוא על איש ישראל להבין ולדעת נכונה שהכל אך ממנו יתברך בא לנו מבלי סיבה זולתו, וכל מה שה' עושה בעולם זה לטובתינו, גם כל המאורעות העוברים על האדם הכל לטובתו השלימה והניצחי בהשגחה המלאה מאת השי"ת.

ואף גם זאת מה שנראה לו מתחילה לרעתו, הכל מסובב מן השמים לטובתו העתיד והנצחי, להכשיר אותו לקבלת הטוב והשפע. ומודעת זאת היא מש"כ בספה"ק 'תורת אבות', שבשעה שאדם רואה ומכיר בהשגחתו ית"ש, עליו לתת שבח והודאה מיוחדת להשי"ת על אשר הראה לו בעיניו את ההשגחה, שהרי באותה מידה יכולה היתה השגחה פרטית זו להיות מכוסה בדרך הטבע, וא"כ הרי זה מחסדי השי"ת שיעשה בדרך נס כדי שתתגלה לעיניו השגחת הבורא ואהבתו המיוחדת. אך לא כן האדם שחי תמיד עם רגש של תחושה שהכל גם הכל הוא אשר נעשה טובות ה' עמו, ערב ובוקר וצהריים, האדם הזה מודה להקב"ה בכיסופין והשתוקקות תמידין כסדרן בכל יום ובכל עת ובכל שעה, ואשר על ידה גם ממשיך ברכה ורפואה, והצלה נפלאה ומהירה לכל מיני מחלות קשות ורעות, ובכוחה להשפיע בריאות נכונה, וחיים טובים ארוכים ונעימים.

אספר מעשי י-ה, ממה שבדידי הוי עובדא

אספר מעשי י-ה, ממה שבדידי הוי עובדא, היה זאת פעם בעת היותי בחו"ל לצורך דבר מצוה, נזדמן לי שנשתהיתי ימים מספר במחוז חפצי, ועדיין לא מצאתי בן לוי' הגון להצטרף אלי בחלוצי פני עשירי עם, לזכותם במצות הצדקה, ועל כן נתעכבתי מלהגיע לתכלית המצופה, או אז תפסתי אומנות אבותי, והוליכוני רגלי לבית התפילה, לשפוך לב כמים קדם רבון העולמים, ואתחנן לפני ה' בכל לב שיעזור לי למלאות שליחותי ותכליתי, ומיד בסיום תחינתי עלה בדעתי שלכל הפחות אלך לביקור אצל אדם ישיש חשוב מאד, בכדי לשמוע ממנו נגוהות מהוד קדומים, מאשר ראה וחזה אצל הצדיקים שבדור הקודם. ואעל אליו לביתו, והלה כבר היה בא בימים למעלה מבן תשעים, אשר בקושי הצליח להניע אברי גופו לילך מהכא להתם בכוחות עצמו, והחילותי בדברי לדלות ולשאוב מאוצרות ידיעותיו, אך באמצע שיחתנו הפסקני בשאלתו על מה ולמה הגענו לפה וכו', נו.. מה התכלית? האם הנך מצליח בשליחותך? ואען לו האמת כמסיח לפי תומי, שלעת עתה עדיין לא מצאתי מי שיעזור

כי עצה היעוצה להיושע בכל דבר הוא להוציא דיבור מלפני השם בהתקשרות ובדביקות גדול כי ממנו הישועה,

ואת זאת צריך להיאמר כי רואים אנו היום שיש ב"ה תורה ותפילה, ודקדוקי מצוות שהיו פעם נחלתם של יחידי סגולה בלבד, וכיום הם נחלת הכלל, אבל דא עקא שמרוב רגילות שוכחים את כוונת הלב, ומסיחים דעתם מגדלות האל-שהיא העיקר אשר ה' דורש מעמנו, כיון שעל ידי הכרה בגדלותו יתברך מתחדש בכל פעם לעשות רצון בוראנו בסוד מרע ועשה טוב.

ומי שעניי שכל לו מבין נכונה להעריך ולייקר את עבודת הקודש של התבוננות ברוממות השי"ת, להיות מסתכל כלפי מעלה למצוא את השי"ת בכל עת ורגע, כי לפי מה שידבק עצמו בתשוקה נפלאה אל הבורא ולבו ובשרו ירננו אל אל חי, כך יתלהב ויתעורר בתפילה לאל עליון, לפעול בזה ישועות גדולות, גם כאלו של למעלה מן הטבע, כי לפי האמונה שיש לו לאדם כך פועלת תפילתו.

והנה שורש האמונה הפשוטה ויסודה היא, כפי מה שנתפרסם המנהג של איזו קבוצה בעיה"ק ירושלים, שאם קורה חלילה שאחד מבני המשפחה אינו חש בטוב, אין הם משימים פניהם ומגמתם מיד לדרוש ולחלות פני הרופאים, אלא מתפללים יחדיו בחזקה לה', כי ממנו הישועה. ומי שחננו ה' בבינה יתירה מבין כי עצה היעוצה להיושע בכל דבר הוא להוציא דיבור מלפני השם בהתקשרות ובדביקות גדול כי ממנו הישועה, ומי יתן לבבינו זה להתעורר בעבודת הלב זו תפילה, שהם מהדברים העומדים ברומו של עולם, להעלות את התפילה אל הבורא, כי שם ציווה ה' את הברכה לפעול ישועה ורחמים.

אספר עובדא על הרה"ק ר' מרדכי מנעשכיו זי"ע

וכדי לסבר את האוזן בזה כמה אמת הוא הדברים אספר עובדא על הרה"ק ר' מרדכי מנעשכיו זי"ע, שפעם הגיע אליו חולה מסוכן לבקש ברכה. אמר לו שישע לעיר אניפולי כי שם יש רופא גדול. הלה הלך ונסע במשך חודש ימים, ובהגיעו לשם שאל את תושבי המקום היכן גר הרופא הגדול, צחקו עליו כל בני העיר - הלא אין כאן בעיר רופא כלל, וכך הלך מאדם לאדם ומכולם קיבל תשובה זהה.

ואז שאלם: אם כן מה אתם עושים כשיש לכם חולה ח"ו? ויענו לו פה אחד - אנו מתפללים לה! או אז הבין את תשובת רבו, - כי זהו הרופא האמיתי שבידו הרפואה לכל המחלות, כי האלקים יעננו בקול תפילת האדם הבאה ממעמקי הלב פנימה מתוך תמימות האמונה. ובזה צריך כל אדם לחזק את עצמו, ולידע שכל תפילה שיוצאת מן הפה והיא מעומקא דליבא פועלת גדולות ונצורות, ואין זה משנה מי המתפלל, ומה מצבו ברוחניות באותו זמן, שהרי מדרך האב לשמוע לעולם לבקשת בניו, וכבר אמר הכתוב **פִּי אֲנִי ה' שִׁכַּן פְּתוּחַ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** [במדבר לה, לד], על כן לא ייבוש ולא יכלם לעמוד בתפילה אמיתית מול אביו שבשמים, וישמע לו ורפא לו.

מתוך החוברת 'שפת חיים' חודש טבת)

בעזרת הבורא כל עולמים, הקרה לי ה' בדרכי "גוטער יוד", שמסתמא היה מתעסק במשך כל ימיו בחסדים כאלו. אך לאחר שנפרדתי ממנו והייתי בדרך החוצה, צעק לעברי באומרו: ר' אברהם חיים, דעו לכם שאף פעם בחיי לא עשיתי כדבר הזה!... אז ראיתי עין בעין את יד ה' והשגחתו עליי, שהלא בלי דיבוריו אלו, היו הרגשותי ורעיוני שונים לגמרי, שאז הייתי סובר בדעתי שכך הוא דרכו מימים ימימה, לעשות חסדים טובים בכגון אלו עם הזולת, שהרי מסתמא איש חסד הוא... ואין זה חידוש כל כך בעשותו לי צדקה וחסד גם בגיל הזה, ועכשיו נתברר הדבר כי מאת ה' היתה כל זאת, וכי נפלאות היא בעינינו.

ברם לא מן הדבר הזה התרגשתי בכל מאודי, אלא עיקר התפעלותי היה, האיך יהודי שהוא למעלה מבן תשעים, ושכל תנועה קשתה עליו ללא עזרה, ובכל זאת רוח חיים חזקה פועמת בקרבו לקיים מצוות גמילות חסדים, למרות שלא היה רגיל בה - כדבריו האחרונים... והענין הוא, כי כשיש לו להאדם בטחון חזק בה', יכול השי"ת להפוך אף לב של יהודי בן תשעים שייצא מגדרו בשביל לעזור ליהודי אחר שלא כהרגלו, וכ"ש כשזה למעלה מכוחותיו הגופניים. ועל האדם לאחוז במידה נעלה ונשגבה זאת, להתחזק באמונתו יתברך, כי כאשר האמונה מאירה לאדם אז הוא לעולם אינו חש בודד, כי מרגיש מושגח ומונהג בהשגחה עליונה שהוא א-ל חי וקיים, ואינו מפחד כלל כי הוא נמצא ביד ה' לגמרי.

כשאני מספר זאת לילדי ולנכדיי - הם מסתכלים בי כחסר דעה

ונפלא הוא הדבר לעיני המתבונן, אשר גם בימי מלחמת העולם השנייה שבהם היה שורר הסתר פנים נורא ביותר, הרי שאלו שההשגחה רצתה שישארו בחיים, ראו בעיניהם ניסים גלויים. כפי שסיפר לי ידיד ותיק וחסיד הר' שלום אלתר מארק ז"ל, ממה שעבר עליו בשנות הזעם בימי צעירותו בתקופה הנוראה במחנות הריכוז, שבשעה שעמדו כבר על סף סיום המלחמה, כאשר הרוסים היו רודפים אחר הדייטשין מגבול פולין עד דייטשלאנד, והיו הדייטשין ימ"ש בורחים יחד עם היהודים ברגל במשך כמה חודשים. ובאותם הימים ארע לפעמים שלא היה ישן כלל, וגם לא הכניס דבר מאכל לפיו במשך כמה ימים, והוסיף לאמור בזה"ל: "כשאני מספר זאת לילדי ולנכדיי - הם מסתכלים בי כחסר דעה שהלא מפורש בגמרא [נדרים טו.] אמר רב יוחנן שבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו וישן לאלתר, וכיצד זה יתכן שלא ישנתי זה כמה ימים ברציפות?".

עניתי ואמרת לי (עפ"י ביאורו של הפמ"ג [יו"ד סימן צא משב"ז ס"ק ז) שבאמת עפ"י הרוב בלתי אפשרי לחיות באופן כזה, אך ישנם גם מקרים יוצאים מהכלל, שהם המיעוט, שיכולים לחיות ללא אכילה או שינה בזמן כזה. ואליבא דאמת נומר כי כל מי שנשאר שם בחיים, נעשו לו ניסים נפלאים גלויים ונסתרים בהשגחה מלאה, ולא יפלא שה' נתן בהם כוחות על אנושיים לשרוד את המאורעות הנוראים, בכדי להישאר בחיים.

התחלתי לסובב במרץ, והמחט נשברה, המכונה שבתה, החליפו מחט והמנהל אמר: "שמע נא, בחור, המחטים יקרות, אין צורך לסובב כה חזק, סובב בנחת", ואז לא יישברו מחטים, כך? אם כן, מפה תבוא ישועתי, סובבתי בכל הכוח, ועד לסיום המשמרת הספקתי לשבור תריסר מחטים...

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על השכר הגדול הצפון לצדיקים

בְּכֹל נִפְלְאֹתַי אֲשֶׁר אָעִשָּׂה (גכ)

רבותינו אמרו, שבשעתו ליווה פרעה את אברהם אבינו ארבע אמות בשלחו אותו ממצרים, וקבל בשכרו שעבוד ישראל לארבע מאות שנה.

ללמדנו שני דברים: ראשית, מה עצום ורב שכרה של מצוה, ואיך מדקדקים לשלם שכר על כל חלק בה! ושנית, ששכר מצוות הרשעים משולם בעולם הזה, ואילו שכרינו צפון לנו לעולם הבא, כאומרם: "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא" (קידושין לט ע"ב) - מה עצום ורב השכר המעותד!

ובענין זה סיפור, ובדידי הווה עובדא -

בפרוץ מלחמת העולם נמלטה הישיבה לליטא, אך לא ארכו הימים והרוסים כבשו את המדינה ואסרו על לימוד התורה. מובן שהישיבה ירדה למחתרת, ונערך אחרינו מצוד. לא זזתי בלי התפילין, כי ידעתי שבכל רגע עלולים לאוסרני ולהגלותנו. ובכלל, הבטלה היתה עוון פלילי ברוסיה, אדם שלא עובד נחשב פושע. ואכן, יום אחד הוטל עוצר ברחוב, והשוטרים חקרו את העוברים ושבים. הגיעו אלי. מי אני, פליט מפולניה. והיכן אני עובד, טרם מצאתי עבודה. אין כזה דבר. בוא עימנו, ונסדר לך עבודה. כלום היתה לי ברירה, הביאוני למפעל לגרביים, בו יצרו גרבים מצמר עבות עבור החורף הרוסי הנורא, מסרוני לידיו של המנהל, והורו שיפקח עלי, אם לא אתייצב לעבודה, שיודיע למשטרה. פרטי היו בידהם, נפלתי בפח.

עבדתי קשה, עמלתי בפרך, והספקתי לשבור עשרים ואחת מחטים.

המנהל הובילני למכונת תפירה. היה עלי לסובב את הגלגל ולהשגיח שהתפר יצא ישר. אם לא, הרי זה "סאבוטז", חבלה בייצור, שעונשה חמור. נו, התחלתי לסובב במרץ, והמחט נשברה, המכונה שבתה. החליפו מחט, והמנהל אמר: "שמע נא, בחור, המחטים יקרות, אין צורך לסובב כה חזק, סובב בנחת", ואז לא יישברו מחטים. כך? אם כן, מפה תבוא ישועתי. סובבתי בכל הכוח, ועד לסיום המשמרת הספקתי לשבור תריסר מחטים...

למחרת הציע לי לעבוד בעבודה אחרת, קלה יותר. למיין גרביים, לקפלן, סירבתי. אמרתי: "לפה הביאוני השוטרים, וזו עבודתי!" עבדתי קשה, עמלתי בפרך, והספקתי לשבור עשרים ואחת מחטים. בסיום העבודה קראני המנהל. "שב", אמר, "אני משחרר אותך מהעבודה".

"מדוע?" היתממת.

"אשלם לך לשבועיים מראש, ואצהיר שהנך עובד כאן, ובלבד שתסתלק!"

"טוב, אתה המנהל. אבל תרשה לי לשאול שאלה, במפעל עובדים מאה ושמונים פועלים, שוחחתי איתם, וסיפרו שמלינים את שכרם עקב המלחמה. ואני, לא זו בלבד שמעניקים לי חופשה, עוד משלמים שכרה מראש?"

חייר: "איך לא תבין? להם, זקוק אני ואם אשלם שכרם עלולים הם לחפש מקום עבודה אחר, כך אני משאירם ברשותי ואשלם להם בסוף, יקבלו עד הפרוטה האחרונה. אבל ממך, הרי מבקש אני להיפטר, מאז שהגעתי אתה גורם אך נזק - קח כמה שתמצא, העיקר שתלך..."

והבנתי מהו: "ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך",
והבנתי מהו: "ומשלם לשונאיו אל פניו, להאבידו"...

אמרת: "ההופעה שלי תבייש אותם", הלכתי במכנסיים קצרים וקרועים

לאחר מפלת גרמניה במלחמת העולם, היינו במחנה פליטים בחלק
הכבוש על ידי האמריקאים. היה זמן פנוי לרוב, והצמא ללמוד היה
גדול. לא היו ספרים, מצאו עותק אחד של הש"ס והדפסו בדפוס
צילום מאה עותקים. לכבוד ההוצאה לאור ערכו מסיבה באולם
בקארלסברג, ורב המחנה - הרב שנק - בקש שאבוא ואדבר כנציג
הפליטים.

אמרת: "ההופעה שלי תבייש אותם", הלכתי במכנסיים קצרים
וקרועים, והם היו בהדר מדיהם. "ומלבד זאת, איני יודע אנגלית".
אמר לי: "אתה תדבר באידיש, עבור החיילים היהודים ולהם לא
משנה איך אתה לבוש".

שאלתי "למה באולם בעיר, למה לא עורכים את המסיבה בחדר
האוכל במחנה?"

ואמר לי: "כי באולם זה, הודיע הצורך על ספרו "מיין קאמפף",
המלחמה שלי, בו הכריז מלחמה על העם היהודי ועל תכנית
השמדתו, והתרברב שלא יישאר לו זכר אלא במוזיאון, כשריד לעם

המשך מעמוד 3 | רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

מצינת התורה ומספרת שהיו משפרות את הולד, ופועות לו, וכו'.
נמצאנו למדים, שכדי להנהיג את העם היהודי יש להתחיל בעשיית
'פעולות פשוטות', שלכאורה אין בינן ובין המנהיגות מאומה.

ובאותו הקשר נספר גם את ששמעתי מגיסי מרן הגר"ח קניבסקי
(שליט"א) זצוק"ל, שפעם בא אל אביו, מרן ה'קהילות יעקב' זצ"ל,
ראש ישיבה מסוימת כדי להיוועץ בענייניו של אחד מתלמידיו
שאינו מצליח בשום אופן בלימודיו, "וכל המאמצים שאנחנו
עושים על מנת להביאו להישגים, עולים בתוהו". ראש הישיבה
סיפר שהבחור כל כך נחלש בלימודיו, עד שההנהלה החליטה
להוציאו מן הישיבה.

מרן הסטיפלער שמע את הדברים ובקש להביא אליו את הבחור.

שנכחד מן העולם".

כיון ששמעתי כך, הסכמתי לדבר, יש לי מה לומר!

כיון ששמעתי כך, הסכמתי לדבר, יש לי מה לומר!

הזכרתי לנוכחים את דברי המדרש (בראשית רבה פד, ה): משל
לנפח שראה שירת גמלים טעונים פשתן רב נכנסים לסמטה, ופחד:
הסמטה צרה והפשתן ידחק וייכנס לחנותו וימלאנה! אמר לו פיקח
אחד: "מה אתה פוחד, אם ייכנס הפשתן לחנותך - גץ אחד יוצא
מהמפוח שלך ומכלה את כולו!"

כך, שראה יעקב אבינו כל אלופי עשו פחד. אמר: "מי יעמוד לי כנגד
כולם!" ואמר לו הקדוש ברוך הוא: "והיה בית יעקב אש ובית יוסף
להבה ובית עשו לקש, ודלקו בהם ואכלום, ולא יהיה שריד לבית
עשו, כי ה' דבר!" (עובדיה א, יח).

הצורך הכריז מלחמה על עם ישראל, חשב למגר, ומי לא חשש שזכמו
יעלה בידו. ומה הסוף? הוא מוגר וחוסל, ואנו מתנערים מהאפר -
זכות התורה שנמשלה לאש, "הלא כה דברי כאש נאום ה'!"
(ירמיה כג, כט)

וזו החגיגה שלנו כיום, בהדפסת הש"ס!

(מתוך ספר "והגדת" הגדה של פסח)

כשהגיע, האיר לו מרן את פניו, והחל ללמוד איתו... 'קיצור שולחן
ערוך', והנה הבחור קולט ומבין, שואל ומשיב. כך עברו מסימן
לסימן, עד שהתלמיד ידע בשופי עשרות סימנים בקיצור שולחן
ערוך.

הסטיפלער פנה אז לראש הישיבה ואמר לו: "אם לא שידלת את
הבחור ללמוד 'קיצור שולחן ערוך' ולהגיע להישגים כפי שנעשה
אתו, אינך ראוי להיות ראש ישיבה ומורה דרך לתלמידים. כי
הגדלות והמנהיגות של האדם אינה מתחילה בדברים הגדולים,
אלא בפרטים הנחשבים לכאורה כפעוטי ערך, ודווקא משם צומחת
אישיותו של שהאדם!

(מתוך הגדה של פסח "חשוקי חמד")

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכייה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

יומיים בלבד אחרי ששלח את המתנה היקרה, חזר אבא הביתה בצהרי היום כשהוא חיוור כסיד. אמא מיד ראתה שמשהו אינו כשורה. היא שאלה אותו מה אירע, אבל הוא אמר לה שלא קרה שום דבר והכל בסדר. רק אחרי שעתיים של שתיקה, כשנרגע מעט, הוא סיפר לה את אשר אירע...

איש 'דרשו' הרב שמעון דייטש, עם צרור סיפורים מרתקים אודות אביו הגאון החסיד רבי שניאור זלמן דייטש זצ"ל ראש ישיבת אנשי מעמד בירושלים, במלאות שנה לפטירתו

יעקב א. לוסטיגמן

הקולות שעלו מביתה של משפחת דייטש ברח' מאה שערים 13 בירושלים, לא הותירו מקום לספק. מריבה קולנית מתנהלת שם, שני אנשים מבוגרים עומדים ומנהלים ויכוח נוקב, העוסק בזכויות הירושה שירשו מאביהם.

בתוך, בין שני האחים עומד לו אברהם, אחד מאותם תמהוניים שהסתובבו בירושלים, וגררו עניין רב מצד ילדי השכונות.

אברהם זרח מאושר למראה המריבה. הוא הרגיש כמו חתן ביום חופתו כשראה את שני המבוגרים רבים ביניהם.

"אחד מאותם אנשים היה אבי מורי הגה"ח רבי שניאור זלמן דייטש זצ"ל", מספר לנו בנו הרב שמעון דייטש, מנהל אגף קהל וקהילות ב'דרשו'.

"האיש השני שנטל חלק פעיל בוויכוח, היה אחיו, הגה"ח רבי שלמה דייטש זצ"ל, איש החסד המפורסם של ירושלים, מקים ומייסד ארגון החסד הנודע 'חסדי יוסף'.

"אותו אברהם שעמד שם ביניהם, היה רגיל לאכול במשך שנים רבות אצל הסבא שלי, ראש ישיבת 'אנשי מעמד' הגה"ח רבי יוסף אליהו דייטש זצ"ל. לאחר שסבא נפטר, היו הילדים עושים תורנות מי יאכל אצל האמא, סבתי ע"ה, ובאותה השבת היה זה התור של דודי רבי שלמה. אבא שלי הגיע לשם יחד עם אחי הגדולים, אני עוד לא נולדתי אז. הם באו כדי לומר 'גוט שבת' לאמא, ואברהם שהתרגל לאכול בבית הסבא הגיע לשם כמו בכל ליל שבת.

"אבי מורי אמר שבת שלום לסבתא, וכשיצא לקח איתו את אברהם, אותו הוא הזמין להתארח בביתו. אבל אחיו ר' שלמה נזעק להגן על המצווה שחשב להרוויח. מה זאת אומרת אתה גונב לי אורחים? זאת המצווה שלי! אבא שלי ענה כנגדו שמה פתאום? האורח שייך בכלל לאביהם, ודין הירושה שהיא תתחלק בין כל הבנים, ולכן גם המצווה הזאת היא הפעם שלו.

"וכך התנהל לו הוויכוח, כשאברהם עומד מהצד ומתענג על המחזה המרנין. הוא, האיש המוזנח ומהמסכן שאף אחד לא שם לב אליו חוץ מהילדים שרודפים אחריו ומבצעים כל מיני תעלולים שנועדו להוציא אותו משלוותו, פתאום הוא האיש הכי מבוקש בשכונה. רק בגלל ש... הם רוצים שהוא יתארח בבייתם!!!".

מעשה אבות סימן לבנים

רבי שניאור זלמן דייטש היה מוכר בירושלים כדמות של אדם משכמו ומעלה. הוא כיהן כראש ישיבת אנשי מעמד אחר אביו, ייסד את בית המדרש 'משכן יוסף' ע"ש אביו זצ"ל, ישיבת 'שובה ישראל' לבעלי תשובה, אשר עמד בראשה במשך עשרות שנים, וכמו כן ייסד כולל 'תפארת משה', שבמסגרתו למדו בחורי ישיבות בימי שישי, שבת ומוצאי שבת, וקיבלו מלגה מכובדת מדי חודש בחודשו. הרב דייטש היה מקורב מאוד לגדולי ישראל מכל החוגים והקהלים. הידע העצום שלו, הבקיאות המדהימה שלו, והחביבות המיוחדת שהיתה לו, הפכו אותו לידידם של כל גדולי הדור. בשמחות שהיה עושה, בבר המצוות של ילדיו ובחתונות שלהם היו משתתפים גדולי הדור מכל העדות והחוגים, ספרדים, אשכנזים, חסידים וליטאים, עם כולם היה בידידות מופלאה.

"אבי מורי היה מספר, שאת הנושא הזה של הכנסת אורחים הוא למד מאבא שלו. כדי לסבר את האוזן עד כמה היתה גדולה הכנסת האורחים של הסבא, הוא סיפר לנו שהיה אחד מהטיפוסים המפורסמים של ירושלים, שהיה מתארח אצלו בקביעות, ופעם אחת בסעודה של ליל שבת, אחד האורחים האחרים פגע בכבודו.

בשעות של לפנות בוקר ורואה שהסלון מואר, שם היה יושב אבי ז"ל ושוקד על תלמודו, בפרט בימי שבת וחג, היה קם בשעות הקטנות של הלילה ויושב עם ערמות ספרים ומכין את השיעורים בהלכה אותם היה מוסר בבית מדרשו ברח' יואל בירושלים, כך גם לגבי 'זמן קריאת שמע' עליו הקפיד מאוד, מעולם לא העיר לנו בעניין, הוא היה מסתובב בבית, כמובן עם מלבוש עליון וכובע, והיה קורא קריאת שמע בקול. המראה הזה שליווה אותנו בימי הילדות, חדר לעצמותינו וממשיך ללוות אותנו יום יום.

למעלה מ-160 ספרים

המסירות של רבי שניאור זלמן לתלמידיו ולאברכים שלמדו בישיבת 'אנשי מעמד' שבראשותו, לא ידעה שיעור: "לפעמים היתה לנו הרגשה שהוא אוהב את האברכים בכלל יותר ממה שהוא אוהב את הילדים שלו", מספר הרב דייטש. "הוא לא הפסיק לדבר על אברכי הישיבה-הכולל. את כל החיים שלו הקדיש למענם.

"הבית בו גדלנו הוא בית מאוד פשוט. לעומת זאת, את בית המדרש 'אנשי מעמד' הוא טיפח בצורה שאי אפשר לתאר בכלל. באותם ימים לפני כחמישים שנה הוא השקיע הון רב, אפילו הזמין צייר מיוחד שיצייר על הקירות ציורים מיוחדים של ווילונות וכדו', בית המדרש היה מטופח ומהודר פי כמה וכמה מהבית, כאילו מדובר בשני אנשים שונים. בבית הוא לא צריך כלום, ובבית המדרש הכל צריך להיות הכי מפואר שהוא יכול היה להשיג והכל למען לפאר ולרומם את בית ד', בכדי שיוכלו ללמוד ולהתפלל מתוך הרחבת הדעת.

"עם זאת, היתה פעם תקופה שהוא לא הצליח לגייס את הכסף הנדרש כדי לשלם לאברכים את המלגה החודשית. עברו כמה חודשים והחלו להצטבר חובות של מלגות, כמה שהוא ניסה לגייס כספים זה לא הספיק, עד שלבסוף הוא מצא עצה. הוא לקח משכנתא, ואת הכסף הוא חילק באותו יום שהוא קיבל, לאברכים. מאז וכל ימיו הוא עוד שילם את המשכנתא הזאת.

זכה לראות עולמו בחיי

"ואכן הוא זכה להוציא פירות נפלאים מישיבת אנשי מעמד'. מהאברכים לשמדו בכלל שלו יצאו גדולי תורה, אדמו"רים, רבנים, דיינים, מחברי ספרים, מקובלים.

"אתן פה רשימה חלקית בלבד של מי שלמדו בישיבה: כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זצ"ל, כ"ק מרן אדמו"ר מרחמסטריווקא שלמד בחברותא עם הרבי מלעלוב, הגה"צ רבי דניאל פריש זצ"ל, בעל ה'מתוק מדבש', הגאון המקובל רבי אביש צינווירט שליט"א בעל 'שולחן ערוך הזהור' ושאר ספרים, הגאון המקובל רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, הגאון המקובל רבי ראובן גרוס שליט"א, הגאון רבי מאיר סירוטה שליט"א, הגאון רבי משה ידלר שליט"א בעל 'מאור השבת', הגאון רבי שמעון יצחק שלזינגר שליט"א חבר ה'בד"ץ העדה החרדית, הגאון רבי צבי רבינוביץ ראש ישיבת באיאן, הגאון רבי יהושע בריזל רב דחסידי קארלין סטולין, ועוד ועוד.

"היו אצלנו בניו של הגה"צ רבי דניאל פריש זצ"ל, והם אמרו לנו את

אותו אורח יצא מהבית בסערה, ירד למטה, לקח אבן ויידה אותה אל תוך חדר השינה של הסבא והסבתא, ניפץ את החלון שלהם מחמת כעסו על האורח האחר.

"למחרת בבוקר הגיע אותו אורח שוב לסעודת יום השבת", סיפר אבי, "וסבא לא אמר לו מילה על מה שקרה אתמול. הוא קיבל אותו במאור פנים כאילו לא אירע דבר, וכיבד אותו כמאז ומתמיד, בלי שום התייחסות לזה שרק אתמול בלילה הוא ניפץ לו חלון וסיכן את בני הבית, אחרי שנים שהוא נותן לו לאכול ומארח אותו בקביעות" "אבל האמת", מוסיף הבן-הנכד לספר, "שגם אצל אבא שלנו יכולנו לראות מקרים דומים מאוד. קודם כל סביב שולחנו תמיד היו אורחים, וכמו אצל אבא שלו גם הוא היה שמח עם כל אורח, גם אם היו אלו אנשים קצת פחות נקיים. מצד שני היו גם אורחים נורמליים לחלוטין, בחורי ישיבות אמריקאים וגם אנשים נורמליים לכל דבר שפשוט לא היה להם מקום אחר, כולם מצאו את מקומם בבית הורי. "כולנו יכולנו לראות את זה בהזדמנויות שונות שהוא היה מוותר וסולח לכל מי שפגע בו, בין אם היה זה בשוגג ובין אם במזיד.

העלבון יעבור, והמצווה תישאר

"ומעשה שהיה מספרת אמה מורתי שתחי', שאחד האברכים בישיבת אנשי מעמד היה צריך לעבור דירה. אבא זצ"ל עזר לו מאוד מכיוון שהיה לו חשוב שאותו האברך יוכל להמשיך ולעמוד בתורה מתוך הרחבת הדעת, נתן לו סכום כסף משמעותי שיאפשר לו לעבור לדירה גדולה יותר, וכשאותו אברך אכן עבר בפועל דירה, הוא גם קנה לו מתנה מיוחדת, בקבוק מקריסטל ליין, וסט של שש כוסיות מקריסטל. הוא שלח לו את המתנה הזאת עם עוגה יפה לשבת, כאות הוקרה וידידות לרגל הכניסה לדירה החדשה.

"ביום ראשון שלאחר מכן, יומיים בלבד אחרי ששלח את המתנה היקרה, חזר אבא הביתה בצהרי היום כשהוא חיוור כסיד. אמה מיד ראתה שמשוהו אינו כשורה. היא שאלה אותו מה אירע שהוא נראה כך, אבל הוא אמר לה שלא קרה שום דבר והכל בסדר.

"רק אחרי שעתיים של שתיקה, כשנרגע מעט, הוא סיפר לה את אשר אירע. אותו אברך שכל כך נעזר על ידו במעבר הדירה וגם קיבל מתנה יוקרתית ומכובדת מאוד, התנפל עליו בצעקות בגלל איזו טענה שהיתה לו ובייש אותו מאוד ברבים.

"אמא שלי נזעקה על העוול הנורא. "איך הוא עושה לך דבר כזה? למה לא אמרת לו כלום על זה שהוא צריך להכיר טובה בגלל מה שעשית למענו", אבל אבא מיהר להניא אותה מהרעיון הזה בכלל: "הס מלהזכיר", הוא אמר, "אני אבלע את העלבון ולא אגיד לו מילה. מה שנתתי נתתי בנפש חפצה ולא בגלל שציפיתי לתמורה. העלבון צורב, אבל הוא יעבור, ואילו שכר המצווה לא יעבור לעולם."

"והוא אכן בלע את העלבון, שתק ולא אמר מילה, לא באותו יום ולא אף פעם. אנחנו אפילו לא ידענו מזה, ורק עכשיו, סיפרה לנו אמה את הסיפור המפעים הזה."

"כך נהג גם בנו, מעולם איני זוכר שאבי 'הצליף' בי חינוך... הדוגמה האישית שלו היתה מעל ומעבר, כילד אני זוכר מתעורר לפעמים

מה שכבר ידענו, שאלמלא אבא שלנו, ספרי ה'מתוק מדבש' לא היו רואים אור.

"אבא שלי ראה שהגה"צ רבי דניאל פריש מוכשר ומסוגל לכך, הוא היה זה שדחף אותו לכתוב את הפירוש, הוא שילם לו תוספת מיוחדת על המלגה החודשית, כעידוד לכתוב הפירוש - 1,000 דולר מדי חודש נוסף על המלגה, ובאותם זמנים זה היה סכום משמעותי מאוד. לא זו בלבד, אלא שאבא שלנו גם היה זה שהדפיס את ספרי מתוק מדבש, הוא שילם את ההדפסה, ועודד את רבי דניאל להוציא עוד כרך ועוד כרך, עד שהשלים את כל הזוהר ולאחר מכן התחיל גם לפרש את כתבי האר"י ועד עצם היום הזה מופיע בעמוד השער, בהוצאת 'מכון דעת יוסף' המכון שהקים אבי ע"ש אביו זצ"ל.

"כך גם עם הגאון המקובל רבי אביש ציינווירט שליט"א אוספרי 'שולחן ערוך הזוהר' 'אבן השהם' 'שער הכוונות' ועוד, כך גם עם ה'מאור השבת' של הגר"מ ידלר שליט"א, וכך עם עוד גאונים שלמדו אצלו בישיבת אנשי מעמד. בסך הכל הוא הדפיס יותר מ-160 ספרים!!

"לכל ספר הוא גם כתב הקדמה, שבה היה מרעיף שבחים עצומים על המחברים, כדי לתת לספרים שלהם מקום של כבוד ושל חשיבות. רוב השנים הוא לא היה חותם את שמו על ההקדמות, אלא הציג אותן כ'דבר הנהלת הישיבה' וכדו'. אבל בשנים האחרונות העירו לו שיש עניין שהשם שלו יהיה מוזכר וגם הביאו לו סימוכין לכך, ומאז הוא התחיל לחתום את שמו על ההקדמות.

"עד היום קיים מחסן ענק מלא וגדוש בספרים, יצירות תורניות של אברכי הכולל שהודפסו ע"י אבי במסגרת המכון.

"היה אצלו בישיבה גם אברך מיוחד שאבא זצ"ל ראה עליו שהוא יכול להתאים ללימוד קבלה. אותו אברך לא כל כך רצה, הוא חשש מעט, אבל אבא דחף אותו לכך, ואכן הוא כיום אחד מגדולי המקובלים בדור וכבר כתב עשרות חיבורים בעולם הקבלה"

"קוקט קוקט, זעהט א צדיק"

מטבע הדברים, קשה לסקור את מסכת חייו של אדם בכתיבה, על אחת כמה וכמה במאמר כתוב אחד, ובוודאי כשמדובר ביהודי שדמותו היתה רבת אנפין כמו רבי שניאור זלמן דייטש זצ"ל שיכול היה לנהל שיחת רעים לבבית עם אחד מגדולי האדמו"רים בדור, וכעבור דקות אחדות לשבת במבואה לבית המדרש עם בחור בן 16 ולנהל איתו שיחה באותה חביבות ובפשטות כאילו היה בן גילו.

ובכל זאת, בנו ר' שמעון מבקש להפנות זרקור לנקודה אחת נוספת: "אבא זצ"ל היה דבוק מאוד בצדיקי הדור ותולדותיהם. היה לו רגש עצום לנושא הזה של לראות צדיקים ולהסתופף בצל צדיקים, בין היתר זכה לבקר עשרות פעמים אצל הבאבא סאלי זיע"א בחיי חיותו בנתיבות, שאביו הגה"צ רבי יוסף אליהו זצ"ל היה ממקורביו הגדולים, וזכה להיות עד לישועות מופלאות מעל לדרך הטבע.

"אני זוכר כמו היום, מקרה שאירע כשהייתי ילד בכתה ב'. ביום בהיר, שעת בוקר שגרתית, מישהו נוקש בדלת הכיתה. המלמד פותח את הדלת ומי עומד? לא אחר מאשר אבי מורי. אני קפצתי מהמקום, אבא בא לקחת אותי מהחיידר? מה קרה? אני יוצא החוצה ומגלה שהוא

הוציא מהכיתות גם את שני האחים שלי, היינו אז שלושה אחים בחיידר. "שאלנו את אבא מה קרה, "נוסעים", הוא אמר, יצאנו לדרך, והגענו לבית המדרש של סלונים בירושלים. התברר שאחד מבני הדודים עשה ברית לבנו בסלונים, וברגע האחרון התברר לאבא שלי שהרבי בעל ה'נתיבות שלום' מסלונים עומד להיות הסנדק.

"אבא העמיד אותנו בשורה הראשונה ואמר לנו "קוקט! קוקט! זעהט א צדיק". תסתכלו, תסתכלו, תראו צדיק! אחרי רבע שעה אכלנו פרוסת עוגה ואבא החזיר אותנו לחיידר. זמן קצר לאחר מכן נסתלק ה'נתיבות שלום' זצ"ל, ואבא רצה שנספיק לראות את פני הצדיק כל עוד הוא חי אתנו בעולם הזה.

"האחים הגדולים שלי, ר' חיים יצחק ור' מתתיהו מספרים שפעם אחת אבא העיר אותם באמצע הלילה, עזר להם להתלבש, ולקח אותם לחתונה באולם 'בנות ירושלים'. הגה"ח רבי אהרן בלום שליט"א, מהוצאת ספרי בלום, חיתן אז ילד, ואבא שמע שהרבי מתולדות אהרן זצ"ל, צפוי לרקוד שם מצווה טאנץ. הוא העיר את הילדים בלילה, לקח אותם לחתונה שיראו את הרבי מתולדות אהרן, ולאחר מכן החזיר אותם למיטות.

זכרתי ימים מקדם

גם הרה"ג ר' עמרם בינעט, מגיד שיעור ב'קנין ירושלמי' ועמוד היומי ב'דרשו' ומבוגרי כולל 'תפארת משה' מספר:

"במשך תקופה לא מבוטלת הייתי לומד בבית המדרש 'אנשי מעמד', בערבי שבתות ובשבתות.

"הגאון רבי שניאור זלמן דייטש ניהל את הכולל שלו, שהיה מיועד לתלמידי הישיבות, כדי להרבות בלימוד התורה דווקא בזמנים שבהם הסדרים בישיבות מתרופפים ואפילו לא קיימים.

"זה היה מחזה מפעים לראות את ריתחא דאורייתא שהיתה שם, וה'קול תורה' שהתרונו בין כותלי בית המדרש עדיין חרוט בעצמותי וחוקק בזכרוני.

"במיוחד אני זוכר את הארת פניו של רבי שניאור זלמן זצ"ל, הוא היה מחייך לכל אחד, תמיד היתה לו מילה טובה לומר לכל אחד מהלומדים, עם חוש הומור משובח ועובדות שראה ושמע אצל גדולי ישראל מכל העדות והחוגים.

"כמו כן, נדיבות הלב של רבי שניאור זלמן היתה מיוחדת במינה. הוא תמיד עיגל את המלגות שהיה נותן ללומדים כלפי מעלה. תמיד השתדל להם להם יותר ממה שהיה חייב, המשיכה הטבעית שלו היתה לתת כמה שיותר לזולת, להוסיף עוד בנתינה.

"אני חושב שעיקר הזכות שלו מאותה מסגרת לימודית היתה בכך שהוא חייב את הבחורים ללמוד בשביל ההנאה והשמחה. לא בגלל שיש 'גדול עומד על גביהם' עם מקל גדול מוכן ומזומן להרביץ להם ברגע שיפסיקו ללמוד, לא בגלל שיש איזה מבחן גדול עוד מעט או בגלל שיש תחרות קשה עם בחורים אחרים בישיבה. למדו שם בשביל ללמוד, לקיים רצון ה' וליהנות מהלימוד.

"והמסר הזה, הקניין החינוכי הזה שקנו שם הלומדים, מלווה אותם גם כיום, עשרות שנים אחרי".

ידידי הרב יהודה דוד גולדברג שהינו שותף בגידול זן הדסים בהם יוצאים שלושה עלים מכל בד כשיטת רש"י, היה מגיע בערב סוכות להביא למרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל את שלושת ההדסים היפים ביותר, מיד עם היכנסם למרן, עוד בעודם בדלת החדר היה קורא בשמחה "אנשי רש"י הגיעו" והיה מתבונן בהם בשמחה שלא ניתן לתאר, מאחל להם ברכות שיזכו ליטול אותם בבית המקדש...

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', מבאר כיצד התעווררו עיני פרעה מלראות ולהבין שה' הוא מנהיג הבירה המשדד את מערכות הטבע

אליו לעיתים תכופות הוא לא הכיר אותם כלל, אבל כשהוזכר לו דבר תורה מפיהם, או כשזה נגע לדברי תורה שלהם זכר מיד והתחיל לשאול פרטים.

ביום מן הימים לאחר שהתנור במטבח יצא מכלל שימוש

ידידי הרב יהודה דוד גולדברג שבעשור האחרון הינו שותף בגידול זן הדסים בהם יוצאים שלושה עלים מכל בד כשיטת רש"י, היה מגיע בערב סוכות להביא לו את שלושת ההדסים היפים ביותר שנמצאו בשדה, מיד עם היכנסם למרן, עוד בעודם בדלת החדר היה קורא בשמחה "אנשי רש"י הגיעו" והיה לוקח את ההדסים ומתבונן בהם בשמחה שלא ניתן לתאר, מאחל להם ברכות שיזכו ליטול אותם בבית המקדש... וכשהיו ממשיכים לשאול שאלות ולבקש ברכות הוא כמעט לא היה איתם הוא רק הסתכל על ההדסים, הוא לא הכיר כלום חוץ מאת חביבות המצוה.

כשיזכה אותי הקב"ה להוציא את ספרי "להאיר" על יראת אלוקים נכנסתי אל רבינו שר התורה מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל עם תכריך הכתבים ובקשתיו הסכמה, הוא פתח את הכתבים ועבר על מספר עמודים, לא עמוד אחרי עמוד, ר' חיים כידוע קרא במהירות רבה, השארתי את תכריך הכתבים אצלו ולאחר שבועיים הודיעו לי שיש את ההסכמה, עימוד הספר והדפסתו לקח מספר חודשים, בסיומו נכנסתי להביא לו את הספר, הוא שמח לקבל את הספר כמו שמחה עם כל ספר חדש, הגבאי ניסה להציג אותי, והוא לא הכיר מאומה, הוא הזכיר לו שכתב עבורי הסכמה וגם את זה הוא לא זכר, אבל כשהתחיל לדפדף בספר קרא לפתע: "כבר ראיתי ספר זה!"

שום דבר הוא לא זכר רק את דברי התורה בעצמם הוא זכר! כשנכנסתי באחד הפעמים אל הקודש פנימה, ישבתי והתייעצתי עמו בכמה עניינים חינוכיים, והוא זצ"ל השיב על דבר דבר, באמצע נכנס לחדרו הגר"ר אהרן פלדמן שליט"א ראש ישיבת נר ישראל בבולטימור וחבר מועצת דאמריקה, כמובן שפנית את המקום לכבודו, הציגו אותו בפני רבינו, ור"ח אפילו לא מצמץ, הדגישו שהוא חבר מועצת דאמריקה, ועדין שום תגובה, אמרו לו שהוא בא בקשר לבעיות עם הגיוס, ור"ח עדין לא זע ולא נע, ואז התכופף רבי אהרן לרבינו ואמר לו את שם הספר שחיבר על זרעים, מיד השתנה צורתו של רבינו והוארו פניו ואמר: "זה ספר טוב מאוד אני מעיין בו", והצביע על מיקום הספר בארון בין אלפי ספריו, ואז אמר: "נדמה לי שהתכתבנו פעם בעניין פלוני..."

שיצא הגר"א, שמעתי את נכדו שואלו מתי זה היה שהתכתבו, א"ל "לפני למעלה משלושים שנה!!!". שום דבר לא דיבר למרן, כשזה הגיע לתורה הכל נהיה ברור ונהיר.

הסיפור הושלם לי כשישבתי עם כמה תלמידי חכמים בבית מחותני הדר סמוך ללדרמן וסיפרתי את הסיפור, אמר לי מחותני אני יוסיף לך פרט שאינך יודע: "הגר"ר אהרן פלדמן לפני שעבר לארה"ב היה גר ברחוב רשב"ם סמוך לגר"ח במשך 15 שנה והתפלל על ידו בלדרמן!!!". הסיפורים האלו חוזרים ונשזרים אצל רבים שהיו רגילים להיכנס

ביום מן הימים לאחר שהתנור במטבח יצא מכלל שימוש, כשהתנור היה מקצר פעם אחר פעם בבית והרבנית שחששה ממותרות סרבה להחליפו, אך בלית ברירה הסכימה הרבנית ע"ה וקנו להם תנור חדש, משהגיע התנור החדש שח הנכד לסבא בשמחה שקנו תנור חדש לסבתא לאחר שהישן נשבר.

ר' חיים שאלו בתמימות: "מה, יש תנור בבית?" הנכד הביע תמיהה כפולה: "הלא סבתא מכינה חלות כל שבוע ומאות נשים מכל הארץ באות להפריש איתה חלה?...". ור' חיים: "היא לא הולכת למכולת לאפות?"

שנבין, המטבח בו סעד את כל ארוחותיו היה בגודל של מספר פסיעות, והתנור היה ליד מקום מושבו, אבל הוא לא ידע 40 שנה שיש תנור בבית!!!

לימים כשצעד עם אחד מבני משפחתו לכולל "חזון איש" בו למד במשך שנים, כשהגיעו לרחוב בו שוכן הכולל שאל הנכד את סבו מה שם הרחוב והוא לא ידע לענות, לשאלתו הרי כבר צועד ברחוב הזה 50 שנה איך אינו יודע את שמו? גילה לו את סודו: "במזוז יש כמות של קיבולת, כל ידיעה תופסת מקום וזה על חשבון מקום של ידיעה עוד משהו של תורה, אינני רוצה לבזבז את המקום!!!"

סיפורים נפלאים אלו ועוד כהנה על כוחו של מרן שר התורה להתנתק מכל מה שלא רצה לדעת מאירים בפנינו נקודה מרכזית מאוד בפרשיות הגלות והגאולה.

אי אפשר להסביר בצורה הגיונית שגעון של אדם שסופג עשר מכות, לא טבעיות, ולאחר מכן רץ אחרי בני ישראל לתוך הים...

הדמות הראשונה שנחשפת לנגד עינינו בפרשיות הפותחות את ספר שמות, היא דמותו של פרעה. למעשה, פרעה מצטייר כטיפש מטופש לכל הדעות. אדם שהגיע לפסגת המעצמה הכלכלית הגדולה ביותר בעולם, מתנהג כמו טיפש אמתי ומעלים עין מהמכות הפוקדות אותו זו אחר זו.

הרמב"ן כבר כותב, שאי אפשר להסביר בצורה הגיונית שגעון של אדם שסופג עשר מכות, לא טבעיות, ולאחר מכן רץ אחרי בני ישראל לתוך הים... לאן אתה רץ? אתה עיוור? הרי כבר ראית שחצי מצרים הלכה לאבדון! לאן אתה מוביל את האימפריה שלא היתה כדוגמתה מאז ומעולם?

גם אם אתה, פרעה, לא מאמין לדבריו של משה שמתריע אודות המכה העתידה לבוא - כל זה טוב לפני המכה הראשונה! אז אתה עוד יכול להגיד: עזוב! זה לא יעבוד, לא יקרה כלום! אבל אתה רואה שזה עבד, ועוד פעם עבד... כיצד אתה ממשיך לדפוק את הראש בקיר, ולדרדר את כל מצרים בגלל השיגעונות שלך?

השאלה הזאת מתעצמת כשאנו רואים תופעה זו בעם ישראל, לפי החשבון, עם ישראל עבר במשך כתשעים שנה שעבוד קשה. לאחר מכן, במשך שנה, החל תהליך שבו ספגו המצרים את המכות, ובתקופה זו בני ישראל "נשמו אמונה". ליתר דיוק, לא רק נשמו

אלא "ראו" אמונה. ראו את ה'. ראו שהקב"ה אוהב אותם ונוקם את נקמתם מאויביהם. התורה אומרת (שמות יד, לא): "וַיֵּרָא יְשָׁרְאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם", ומתוך הראייה הזאת הגיעו לאמונה: "וַיֵּאמְרוּ בְּה' וּבְכַמֶּשֶׁה עֲבָדוֹ". וכן (שם יט, ד): "אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאֲשָׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי". הקב"ה קרא לבני ישראל ואמר להם: ילד"י היקרים! תראו עד כמה אני אוהב אתכם ועושה הכל למענכם!

והנה בפרשת בשלח (שם יג, יח) נאמר: "וַיְחַמְּשִׁים עָלָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאָרֶץ מִצְרָיִם", ורש"י מביא את דברי רבותינו: "חמושים - אחד מחמשה יצאו, וארבעה חלקים מתו בשלשת ימי אפילה". חז"ל מבארים (שמות רבה יד, ג) שהקב"ה הביא את מכת החושך משום "שהיו פושעים בישראל, שהיה להם פטרונים מן המצרים, והיה להם שם כבוד ועושר, ולא היו רוצים לצאת ממצרים. אמר הקדוש ברוך הוא: אם אביא עליהם מכה בפרהסייה וימותו - יאמרו המצרים: כשם שעבר עלינו כך עבר עליהם! לפיכך הביא על המצריים את החושך שלשת ימים, כדי שיהיו ישראל קוברים מתייהם ולא היו המצרים רואים בהם והיו משבחין להקב"ה על כך". ארבעה מכל חמשה יהודים מתו במכת חושך כי לא רצו לצאת ממצרים!

אנחנו מסתכלים על פרעה כעל מפגר, ומתפלאים על הטיפשות שלו, וכאן אנחנו

רואים שארבעה מכל חמשה יהודים מתנהגים באותה טיפשות בדיוק!

נשאלת השאלה: מה העיוורון הזה? אנחנו מסתכלים על פרעה כעל מפגר, ומתפלאים על הטיפשות שלו, וכאן אנחנו רואים שארבעה מכל חמשה יהודים מתנהגים באותה טיפשות בדיוק! החרטומים של פרעה אמרו כבר במכה השלישית "אֶצְבַּע אֱלֹקִים הוּא", וארבע חמישיות של יהודים לא רואים זאת אחרי תשע מכות? הרי היהודים "ראו" אמונה! להיכן נעלמה האמונה אצל כל אותם רשעים? איך ניתן להבין שכשיגיע הרגע הקריטי - לצאת ממצרים - ארבעה מתוך חמישה לא ירצו לצאת ורק איזה צו"ל אחד - שלבטח כולם צחקו עליו - ירצה לצאת? כך מתנהגים יהודים שראו את ה' בחוש? איך לא רצים לידיים של בורא עולם?

הנקודה הזאת מדליקה מול עינינו פרוז'קטור רב עוצמה שאומר לנו: יהודי יקר! הבט וראה עד לאן יהודי יכול להגיע! יהודי יכול להיות כמו פרעה. לחיות בעיוורון גמור ולא לחוש שהוא בידיים של בורא עולם, למרות שניתן לראות זאת בחוש ממש.

רבי מרדכי מילר זצ"ל מבאר את כל השאלות הללו, ממש מתוק מדבש

רבי מרדכי מילר זצ"ל, המחנך הגדול מגייטסהד, בספרו "שיעור ליום השבת", מבאר את כל השאלות הללו, ממש מתוק מדבש, לאמתה של תורה, וכך הוא אומר:

כל אדם עובר במשך חייו התרחשויות רבות, תהפוכות, ניסיונות וקשיים שהצליח להיחלץ מהם בניסים גלויים. כל אלו היו צריכים לעצור אותו משטף החיים, להיעמד ולזעוק בקול גדול: "ה' הוא האלוקים!" כמעט כל יום, ואולי אפילו כמה פעמים ביום, הוא יכול לראות עין בעין את יד ה' ואת חסדיו המרובים.

האם זה קורה לנו? הלוואי... אנשים חווים חוויות אדירות, ולא רואים שאחרי החוויות הללו זו אצלם משהו. הם לא מתרגמים את מה שראו וחוו לשפת המעשה, להתגדל, להתרומם ולהתעלות. פעמים רבות אף רואים שהם עושים בדיוק את ההיפך ממה שהיה עליהם לעשות.

החיד"א מספר על מלך גדול וחשוב ששלח את בנו למדינה רחוקה לביקור, ולקשירת קשרים עם אותה מדינה. קיבלו אותו שם בשמחה גדולה ובכבוד גדול. השטיח האדום נפרס למרגלותיו ומשמר המלכות קיבל את פניו במופע מלכותי מרשים. הוא הובל בכבוד לארמון המלך, שם ערכו לכבודו סעודה כיד המלך.

מיד כשהתיישב סביב השולחן הערוך, עוד בטרם התחילה הסעודה, הגיעה קבוצת חיילים שנשאו על כתפיהם ארון קבורה, הניחו אותו במרכז האולם, וכל המשתתפים קמו ממקומותיהם, עברו לפני הארון, הנידו בראשם וחזרו למקומותיהם.

בן המלך, האורח, נדהם. כשלקחו משם את הארון, הוא פנה למלך ושטח בפניו את תדהמתו:

"מה בער לעשות את הסעודה בזמן כה קריטי? אני מבין שכנראה מדובר באחד מאנשי המלוכה שמת. אולם יכולתם לעשות קודם את ההלוויה ואחר כך לקבל אותי לסעודה?"

"אף אחד לא נפטר", השיב המלך. "הארון היה ריק."
"מה, אפוא, פשר הבאת ארון הקבורה הזה?", גברה תמיהתו של בן המלך.

"הקשב היטב! לא בכל יום מזדמנת סעודה כזאת. גם השרים היושבים ראשונה במלכות לא זוכים לה. השפע עצום, וכדי שאנשים יצליחו להעמיס על בטנם את כל השפע הזה, אנחנו מעבירים אותם לפני ארון קבורה, כדי להזכיר להם שהיום או מחר הם ישכבו בארון הזה, וכדאי להם, אפוא, לנצל את החיים ולהספיק לאכול ולהינות מכל השפע. אם לא עכשיו - אימתי? כך אנו מגבירים להם את התיאבון... זה צד אחד.

מצד שני המשנה באבות (ג, א) אומרת: "עקביא בן מהללאל אומר: הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה וכו'... עוד אומרת הגמרא (ברכות ה ע"א): "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, אם נצחו - מוטב, ואם לאו - יעסוק בתורה, וכו' אם נצחו - מוטב, ואם לאו - יזכור לו יום המיתה". אם אדם יזכור את יום המיתה הוא בוודאי יחזור בתשובה! הוא יזכור שיש עולם הבא ועליו להתכונן לקראת בואו לשם!

מה קורה כאן? מצד אחד כשרוצים להאביס אנשים מזכירים להם את סופם כדי להגביר את תאבונם, ומצד שני כשרוצים שאנשים יחזרו בתשובה מזכירים להם את יום המיתה כדי להמריץ אותם להתכונן ולהרבות בתורה ובמעשים טובים... בקיצור: זה מגביר

אצלי את התיאבון או מוציא לי את התיאבון?
התשובה במילה אחת: בחירה. כל אדם בנוי על מה שהוא בחר. לכל אדם יש את הפוטנציאל להיות חית טרף, אך יש לו גם את הפוטנציאל להיות גבוה אף יותר ממלאך. במה זה תלוי? בבחירה שלו! על איזה מסלול הוא בחר לעמוד, מהו היעד שאליו הוא בחר להגיע, מהי התכלית שהוא הציב לעצמו בחיים, מהי המטרה שאליה הוא חותר? כל דבר בחיים יוביל אותו לאותו כיוון!

אם אדם בחר לעצמו יעד ליהנות מהעולם הזה - כל דבר יוביל אותו לשם. גם אם תשים לו מות מול העיניים - זה ידרבן אותו לנצל את העולם הזה כדי ליהנות ממנו כמה שיותר. איך אפשר למות בלי לטעום פלאפל בטעם מיוחד?...

אבל אדם שהציב לעצמו מטרה של "היום לעשותם ומחר לקבל שכרם" - יעמוד כל חייו לנצל את הזמן הקצוב שעומד לרשותו לאגור כמה שיותר לקראת בואו לעולם הבא. כל דבר ימריץ אותו להספיק כמה שיותר לפני שנגמר הזמן.

הגמרא מקפלת את כל זה במשפט הבא (שבת קנב ע"א): "תלמידי חכמים כל זמן שמזקינים - חכמה מתווספת בהם, ועמי הארץ כל זמן שמזקינים - טיפשות מתווספת בהם". תלמידי חכמים חיים בעולם הזה מתוך חוכמה: איזהו חכם הרואה את הנולד. הוא משקיע את כל חייו בהתעסקות בנולד, בעולם הבא. ההתעסקות זו היא התעסקות בדברים רוחניים, רחבים ועמוקים, שהופכים את הראייה שלו לראייה יותר זכה. החוכמה שלו הופכת מיום ליום ליותר בהירה.

ככל שהוא מזקין הוא מתעלה ומשתבח: "חכמה מתווספת בהם". עמי הארץ מתעסקים כל חייהם בטיפשות. הם שמים את הדגש על העולם החולף. כואב להם על כל החמצה שהם מחמיצים מהנאות העולם הזה. ההתעסקות שלהם היא סביב מימוש תאוות ולא בנושאים עמוקים ורחבים. לא פלא שכשהם מזקינים הם מתחילים להתנהג כמו ילדים קטנים. סיפר לי יהודי שזכה לחזור לכור מחצבתו ושב בתשובה שלמה, שאביו הזקין וכעת הוא נמנע מללכת עם ילדיו לבקר אצל הסבא, משום שכשהם באים אליו - הוא רב עם הנכדים על הבמבה... השם ישמור. "טיפשות מתווספת בהם".

הסכיתו ושמעו לסיפור שסיפר רבי אליעזר סילבר

כל אדם עובר בחיים תהפוכות וניסים. מה הוא יעשה אָתָם? זה תלוי אך ורק בבחירה שלו: האם הוא רוצה לראות אור, אלוקות, משהו שיוביל אותו לעולם רוחני, או שהוא רוצה ללכת למקומות של תאוות, להבלי העולם הזה. שניים יכולים לראות את אותם אותות ומופתים - וכל אחד יסיק מסקנות אחרות. את האחד זה יוביל לאלוקות ואת השני לכפירה.

הסכיתו ושמעו לסיפור שסיפר רבי אליעזר סילבר שעמד בראש ועד ההצלה של יהדות אירופה ושירת בצבא האמריקאי כרב צבאי. יום אחד הוא הגיע, עם הג'יפ הצבאי שלו, ועם מְדֵי הצבא, לאחד המחנות. יהודי אחד שראה את הדרת פניו התנפל עליו ואמר לו:

היה זה לפני כ-35 שנה, נודע לי שיש בירושלים יהודי מבוגר, בשם רבי יעקב יואל צייננסקי, שזכה לראות 85 שנה קודם לכן את הרבי הקדוש בעל ה'שפת אמת' מגור זיע"א והחלטתי שאני עולה אליו הביתה

שיחה מרתקת עם רבי אליהו דינקל שליט"א על הקשר האדוק שלנו אל סידור התפילה

יוחנן וסרמן

ימי השובב"ם בפתח וכידוע ימים אלו הם ימים של התחזקות. לכבוד ימים נשגבים אלה קיימנו שיחה מרתקת עם הרה"ח רבי אליהו דינקל שליט"א, משגיח בישיבות סדיגורא וטשכנוב, על הקשר האדוק שחייב כל יהודי לנהל עם... הסידור שלו, כשכמובן הקשר עם הסידור הוא בעצם הקשר עם מי שאליו מתפללים מתוך הסידור, בורא כל עולמים השומע תפילת כל מה ומאזין לקול תפילת עמו ישראל ברחמים. וכך הוא מספר:

היה זה לפני כ-35 שנה, בהיותי עלם צעיר לימים. באותה עת נודע לי שיש בירושלים יהודי מבוגר, חסיד גור בשם רבי יעקב יואל צייננסקי, שזכה לראות את הרבי הקדוש בעל ה'שפת אמת' מגור זיע"א.

אנחנו מדברים על שנת תש"ן בערך, ואילו ה'שפת אמת' נפטר בשנת תרס"ה, כלומר 85 קודם לכן, כך שזה לא היה דבר של מה בכך לראות את פניו של יהודי שעוד זכה לראות במו עיניו של ה'שפת אמת'.

החלטתי שאני עושה מעשה, ועולה אליו הביתה. הוא התגורר מעל מאפיית שיליץ בשכונת 'בית ישראל', ואני הגעתי לשם ועליתי אליו הביתה. הוא היה אז כמעט בן 100, ואמרתי לעצמי שזאת הזדמנות שצריכים לנצל לפני שיהיה מאוחר מדי.

הוא קיבל אותי במאור פנים, היה יהודי חביב מאוד, ואז אמרתי לו, יסלח לי כבודו, אבל אני רוצה לשמוע איזשהו ווארט או מימרא ששמעתם מהרבי ה'שפת אמת', אני רוצה להיות 'כלי שני' למשהו

אבא שלי ביקש מהרבי ה'שפת אמת', ברכה ועצה

מאותו צדיק ונשגב שרבבות יהודים מתחממים באור תורתו באופן קבוע מדי שבוע.

אמר לי הרב צייננסקי ז"ל, שכשהוא היה ילד כבן חמש ניגש אביו אל הרבי, ולקח אותו איתו. "אבא שלי ביקש מהרבי ה'שפת אמת', ברכה ועצה איך להתחזק בכוונת התפילה כך שלא ייכנסו מחשבות זרות לראש, ושהתפילה תהיה בכוונה שלמה.

"ענה לו הרבי מיניה וביה: "תתפלל מתוך הסידור".

לכאורה מדובר בעצה מאוד פשוטה ולא מאוד מיוחדת, אבל אני חושב שכן צריכים להעמיק בזה, משתי סיבות, קודם כל כי אצלי

יש לזה חביבות מיוחדת ששמעתי את הדברים מפיו של מי ששמע אותם מפה קדשו של ה'שפת אמת', אבל האמת היא שההבטה בתוך הסידור היא גם עצה וגם סגולה, יש לה כח לצמצם את מחשבתו של האדם אל הסידור עצמו ולא מה שנמצא מחוצה לו, וממילא היא מונעת מפריעים חיצוניים, אבל יש בזה גם סגולה, כי כשאדם מסתכל בסידור, הוא זוכה לסייעתא דשמיא מיוחדת שיוכל לכוון טוב יותר, והדברים ברורים ומוכרים מהניסיון.

אבל יש כאן עוד דבר: מה מצופה מיהודי? התורה רחבה מיני ים ויש הרבה מאוד מצוות והידורים שאנחנו מצויים לעשות. עם זאת, הקב"ה מצפה מהאדם שיעבוד אותו כפי כוחותיו ויכולתו. אנחנו צריכים להתפלל בכוונה, אבל לא תמיד אנחנו מצליחים. נו, מה עושה מי שלא מצליח? מתאמץ! מנסה להצליח.

באחת ההזדמנות שוחחה עמה הרבנית

הצדקנית מרת יענטע קאהן ע"ה אשת חבר לכ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אהרן זצ"ל

ההסתכלות בתוך הסידור היא בעצם המקסימום שאדם יכול לעשות כדי לכוון בתפילה. אם אתה מאמץ את המחשבה, סוגר את הטלפון לפני התפילה, משתדל להסיר את כל המפריעים וגם

מסתכל בסיפור, עשית 100 אחוז ממה שמצופה ממך, ומכאן ואילך הכל בידי שמים...

כשפרצה מלחמת העולם השנייה, היתה אמי מורתי מרת חנה דינקל ע"ה הכ"מ, בביתה שבעיר זואלע בהולנד. היא היתה ילדה צעירה, והתגוררה יחד עם אמה. סבי, אביה של אמי, שהה באותה עיר בעיר אחרת כשפרצה המלחמה, והוא לא הצליח לשוב הביתה ולהתאחד איתן.

השמועות הגיעו על כך שמתחילים לחפש את היהודים כדי לשלוח אותם למקום לא ידוע, ולאמא שלי היתה חברה גויה, שהמשפחה שלה התנגדה מאוד לכיבוש הנאצי בהולנד. כך נוצר מצב שאמא שלי ואמא שלה מצאו את עצמם בבית החברה הגויה, שם סידרו להן מקום בעליית הגג, בה הסתתרו מאימת הנאצים הארורים ימ"ש. בהמשך הצטרפו אליהם גם הסבא והסבתא, הוריה של סבתי שהוזמנו גם הם לבוא ולהסתתר איתם יחד, וכך במשך קרוב לשלוש שנים הם חיו במסתור, דיברו ביניהם רק בלחש, התקיימו ממעט אוכל שהיו צריכים לחלוק אותו במידה ובמשורה, מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה.

לא היה להם שום דבר, חוץ מסיפור אחד ולוח שנה. זה היה הדבר הכי חשוב להם, שיוכלו להתפלל ושידעו מתי שבת, מתי חג, מתי פסח ומתי יום כיפור.

נו... מה עושה נערה צעירה שיוצאת ממקום מסתור אחרי שלוש שנים שלא ראתה את כיפת השמים? היא עשתה את המוטל עליה, התחילה להפיח רוח חיים בין היהודים ששרדו את התופת, היא הלכה למחנות הפליטים, ודאגה לאלו ששתו את כוס התרעלה והיו במחנות בתנאים קשים הרבה יותר מהתנאים בהם היא היתה. בין היתר פעלה גם לחלץ ילדים יהודים מידי הגויים שהסתירו אותם ולא רצו להחזיר אותם ליהדות אחרי המלחמה, גם בהולנד, גם בבלגיה, גם בגרמניה, בכל המקומות היא פעלה וחוללה גדולות ונצורות. חלק מהפעילויות הללו היו מנוגדות לחוק, אבל כדי להציל את ילדי ובנות ישראל מציפורני השמד היא סיכנה את עצמה, ואכן פעם אחת נלקחה על ידי המשטרה הבריטית למעצר בעת שהעבירה קבוצה של נערות יהודים פליטות מבלגיה. היתה בידיה רשימה של נערות נוספות, ומאחר והיא חששה שהרשימה תיפול לידי הגויים שידאגו להסתיר את הנערות הללו טוב יותר, היא לעסה את הרשימה ובלעה אותה במהירות, כדי 'להשמיד ראיות'.

לימים התחתנה עם אבי מורי הגאון רבי אלכסנדר דינקל זצ"ל, שהיה תלמיד חכם מופלג ולאחר מכן התמנה כר"מ בשיבת 'קול תורה'. עד מהרה התבלטה כדמות ייחודית ותורנית מאוד, וזכתה לקשרי ידידות אמיצים עם נשותיהם של כמה מגדולי וצדיקי הדור.

התשובה של אמא ע"ה היתה קצרה ותמציתית

באחת ההזדמנויות שוחחה עמה הרבנית הצדקנית מרת יענטע קאהן ע"ה אשת חבר לכ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אהרן זצ"ל ואמם של כ"ק מרנן האדמו"רים שליט"א, איך ובאיזה כוחות הגיעה למה שהגיעה, הרי בשנות הילדות היתה מוסתרת אצל גויים ושם בוודאי

לא היה מקום לחינוך ליהדות צרופה מזוככת, ועוד להמשיך להיות אשת חבר לתלמיד חכם מופלג ולהקים דור של תלמידי חכמים? התשובה של אמא ע"ה היתה קצרה ותמציתית. "הכל מן הסיפור", היא אמרה, וגילתה את התעלומה. אותו סידור שהיה עמה בעליית הגג, הוא אותו סידור שהיה עמה כשגידלה את הילדים. זה גם הסיפור שעזר לה לחלץ ילדים מבין הגויים, וגם לחתן ילדים ולהקים משפחה לתפארת. כי התפילה מתוך הסיפור, היא המפתח לכל דבר בחיים, ומי שייצמד לסיפור וישפוך לבו בשיח אמיתי לפני בורא עולמים, ידע וירגיש שיש מישהו ששומר עליו ומלווה אותו על כל צעד ושעל.

משהו שיטו את ידיהם הטמאות כדי לקחת את הסיפור לבדיקה, קפץ הרבי ממקומו וזעק בתוקף

ידועה בקרב החסידים 'גזירת צדיקוב' שהטיל משטרו של הצאר הרוסי נגד אדמו"רי החסידות באותם ימים, וזאת בשל עלילה שהעלילו שונאי ישראל על החסידים שהם כביכול מורדים במלכות, ומקימים לעצמם ממלכות קטנות בתוך שטחה הריבוני של האימפריה הרוסית, כשהם ממליכים את הצדיקים בראשם, ולא מכירים כביכול במלכות הצאר ובחוקי המדינה.

בעקבות כך החלו שלטונות רוסיה לרדוף עד חורמה את האדמו"רים, ורבים מהסיפורים שאנחנו שומעים על צדיקים שנכלאו בידי השלטונות, הגיעו לידי כך על רקע זה.

במיוחד היתה להם, לרשעים, תאוה למגר את צדיקי בית טשערנאביל זיע"א, משום שגזע משפחת טווערסקי נתפס בעיניי כמסוכן ביותר, וכל אדמו"ר לבית טשערנאביל היה נתפס כחשוד מידי במרידה במלכות. מספרים שפעם עצרו אחד מצדיקי אותו הדור, וכשהגיע לחקירה שאלו החוקר לשמו, השיב הצדיק את שמו ושם משפחתו, והחוקר נענה ואמר: "אם אינך בן למשפחת טווערסקי, מדוע הביאו אותך לפני", ושחרר אותו על אתר.

על רקע זה, שמעתי ממורי ורבי כ"ק אדמו"ר מטאלנא זצ"ל, שפעם הגיעו שוטרים רוסיים לביתו של הרבי הקדוש רבי מרדכי מטשערנאביל, המכונה 'המגיד מטשערנאביל', וערכו חיפוש בביתו. שלחו אליו שר נכבד יחד עם אחד מפקדי השלטון המקומי בעיר, וכן צנזור שתפקידו היה לבדוק את הספרים והכתבים שבבית הרבי ולבחון אם יש בהם תכנים של מרידה במלכות.

החלו לחפש בבית הרבי, והחרימו כל מה שבא לידיהם ועורר חשד קל שבקלים שפה מתנהלת לה 'רביסטעווע', שיש פה אדמו"ר. מצאו את ה'קוויטלך', הפתקאות שמגישים החסידים לרבם ועליהן כתובים שמותיהם לתפילה, וכמובן שהחרימו את כל אותן פתקאות כראיה למעשיו הפליליים של הרבי שמקבל חסידים ומנהל ממלכה פרטית.

הם החרימו גם כמה ספרים, והמשיכו לחטט ולחפש, עד שהגיעו לסיפור התפילה של הרבי, פתחו את הסיפור וראו שכתובים שמות

הגאון הצדיק רבי יצחק ירוחם בורודיאנסקי שליט"א, משגיח ישיבת 'קול תורה', סיפר כי מורו ורבו, הגאון הצדיק רבי בן-ציון במברגר זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', היה מגיע בכל פעם למסור את ה'ועד' המוסרי הקבוע בישיבה עם ספר בידו, נ"ך, מדרש או ספר מוסר. אך באחד הימים הוא הפתיע את כולם והגיע ל'ועד' עם עגבניה, סכין וצלחת...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

המראה הנפלא והמעורר לאהבת תורה לשקידה ושקיעה בתורה, כיצד רבי אלעזר צדוק יושב בפרוזדור התלמוד תורה, יחד עם ריעו הגדול רבי חיים, ולצד כל ההמולה והרעש של הזאטוטים התנתקו לגמרי מכל הסובב אותם, שקעו בד' אמות של תורה והלכה, והתפלפלו בינם לבין עצמם כיצד ובאיזה נוסח לכתב כל מילה ותיבה בחיבורם המופלא.

רבי אלעזר צדוק נחרד עד עמקי נשמתו

בשמו של רבי אלעזר צדוק סיפר הגאון הצדיק רבי שלמה ברעוודא זצ"ל, סיפור נפלא ובעל מסר נוקב:

בבחרותו, בעת שלמד רבי אלעזר צדוק בישיבת חברון, היה מרבה לפקוד את מעונו של ה'חזון איש'. באחת הפעמים שביקר בביתו שמע ממנו דברים מןפלאים שהבהילו את חושי. החזון-איש התבטא בפניו: "ישנם אנשים שכל חייהם עוסקים בתורה ובמצוות ובטוחים הם בעצמם שהם חיים על פי האמונה, אך כשיבאו לשמים יפתעו להיווכח שעדין חסרה להם הרבה עבודה בענין האמונה!"

רבי אלעזר צדוק נחרד עד עמקי נשמתו, ולא הבין על מה מכוונים דבריו. כשהגיע לישיבה וסיפר לחבריו את ששמע, הם הגיבו לו: "מדוע לא שאלת על אתר את ה'חזון איש' עצמו למה הוא מתכוין?" אחרים

גדולי בעלי האמונה התמידו בעבודתם לראות בכל דרכי הטבע את הקדוש ברוך הוא ואת חסדיו הגדולים ונפלאותיו שנעשים עמנו אף בשגרת היום יום, ובזה השקיעו את עקר העבודה הרוחנית שלהם.

הגאון הצדיק רבי יצחק ירוחם בורודיאנסקי שליט"א, משגיח ישיבת 'קול תורה', סיפר כי מורו ורבו, הגאון הצדיק רבי בן-ציון במברגר זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', היה מגיע בכל פעם למסור את ה'ועד' המוסרי הקבוע בישיבה עם ספר בידו, נ"ך, מדרש או ספר מוסר. אך באחד הימים הוא הפתיע את כולם והגיע ל'ועד' עם עגבניה, סכין וצלחת...

הוא פתח את העגבניה לעיני כולם, והחל לשוחח על 'מה רבו מעשיך השם', החכמה האלוקית הפלאית הטמונה בעגבניה. הוא הסב את תשומת לבם של התלמידים על הקליפה הדקה והחזקה העוטפת אותה ומגינה על בשרה. על צבעה המגרה, על הגרעינים הרבים שיש בה ומחלקים לתאים בצורה מופתית, על טעמה החמצמן הערב לחך, ועוד.

הוא רצה לחדד בפניהם נקודה זו, כי אין צורך לחפש גבורות ונפלאות מעל דרך הטבע. כדי לראות את בורא עולם, די לפתוח עגבניה פשוטה ולהתבונן בה היטב בעיני השכל, וכבר יגלו נפלאות הבריאה וחכמותיה.

בילדותי למדתי בתלמוד תורה 'תשב"ר'

כעת נתמקד בעבודה המעשית של האמונה, כיצד היא הדרך הפשוטה בה יזכה האדם להגיע להכרה בהירה באמונה, לחיות עם בורא עולם בכל רגעיו ותחושותיו?

בילדותי למדתי בתלמוד תורה 'תשב"ר', שבבית מרן ה'חזון-איש' זצ"ל בבני ברק. מנהלו הרוחני של התלמוד תורה היה הגאון הצדיק רבי אלעזר צדוק טורצ'ין זצ"ל, דמות רבת הוד משכמו ומעלה של ירא אלקים ושקדן, באישיותו המאלפת הצליח להקרין במדה גדושה על התלמידים מיראת השמים המפלגת שלו וממדותיו הנאצלות.

רבי אלעזר צדוק נמנה על באי ביתו הקרובים של ה'חזון-איש', והתידד בשנים ההן עם אחינו-כבנו בן ביתו של ה'חזון איש', הלא הוא מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל, ולימים חיברו בצותא את סדרת הספרים 'שונה הלכות'.

זכרון הילדות החרוט בקרב ילדי התלמוד תורה מאותן שנים, הוא

הציעו לו: "מדוע שלא תיכנס שוב אל ה'חזון איש' לשאול אותו כיצד באמת יכול האדם להיות בטוח בעצמו שהוא שלם באמונה?"
כעצת חבריו סב רבי אלעזר צדוק על עקבותיו, נסע שוב לבית ה'חזון איש' והציג בפניו את השאלה - למה כיוון במה שאמר לו קודם?
ה'חזון איש' השיב לו כך: "רצוני היה רק לעורר אותך על נקודה זו, כי אם האדם אינו עובד על אמונה מדי יום ויום, מטבע האדם האמונה שלו נחלשת ומתפוגגת. לכן על האדם להיזהר לא להיות שאנן בלבו ולחשוב שהוא כבר 'מאמין', אלא פשוט לעבוד על אמונה ללא הרף ובכל עת."

"כיצד האדם יעשה זאת", הוסיף ה'חזון איש' לומר, "על ידי שירגיל את עצמו לבקש מהקדוש ברוך הוא על כל דבר ופרט, ולאחר שתתמלא הבקשה להודות על כך. בדרך זו ירגיל האדם את עצמו שהכל מהקדוש ברוך הוא, ותתחזק אצלו האמונה הפשוטה!"

תעזור לי שלא תהיה לי שום תקלה בדברי עם השכנים, בלכתי למכולת, בעליתי לאוטובוס

ואכן סיפר בהשתוממות ראש הישיבה, מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, כי בבחרותו הכיר זקן אחד שאמנם היה פשוט בהליכותיו אך סגל לעצמו מנהג מופלא. לאחר אמירת ה'יהי רצון' בשמונה עשרה האריך לפרט ולבקש על כל דבר שתכנן לעשות באותו יום. לדגמא היה אומר, "רבנו של עולם! תעזור לי ברחמיך הרבים שלא תהיה לי שום תקלה בדברי עם השכנים, בלכתי למכולת, בעליתי לאוטובוס", וכך פרט כל פרט שתיכנן למשך היום.

רבי מיכל יהודה אמר בהתפעלות כי ראו עליו בחוש כי הוא חי עם רבונו של עולם. על הכל הוא בקש והתפלל, ובכך הרגיל את עצמו שהוא חי בעולמו של הקדוש ברוך הוא, תחת פקודו והשגחתו, ואכן זכה להיות בעל מדרגה באמונה.

הנהגה זו, להחדיר כל העת את האמונה בבית על כל צעד ושעל, אימץ לעצמו גם הגאון הצדיק רבי שמואל הומינר זצ"ל, בעל 'עבד המלך', שהרגיל להתבונן בכל פרט ופרט ולהודות להשם יתברך על כך. פעמים שקבע עיתים קבועים ומיוחדים בהם הודה לו ברבים על דברים מסימים.

חתנו, הגאון רבי יהושע דוד טורצ'ין שליט"א, רב קהלות 'פרושים', סיפר כי בכל שנה בפרוס השנה החדשה, כשניגש רבי שמואל בליל ראש השנה לקדש על היין, עמד ונתן שבח והודאה לקדוש ברוך הוא ברבים, על כך שפירנס אותו בכל מהלך השנה החולפת, וכך נתנה לו האפשרות לקדש על היין מדי שבת ומועד במשך כל השנה...

מאורע מופלא זה הותיר את רישומו על כל בני הבית. הוא החדיר במשפחה כי שום דבר אינו מובן מאליו, כל פרט קטן שקורה עמנו לטובה זה מחסדי השם יתברך ובהשגחתו הפרטית.

כמדומני כי כל אחד שיתבונן על נקודה זו אכן ירגיש צרך להודות על כך, כמו גם על שאר הטובות והנסים הנעשים עמנו בכל רגע ועת, אלא שחסרה לנו ההתבוננות. אולם רבי שמואל שכל שנות חייו היו חטיבה אחת של אמונה צרופה ועבודת השם, אכן העמיק והתבונן

ומצא לנכון להודות על כך בקביעות!

מדוע הרבנית שואלת?

הרבנית ריזל גלינסקי ע"ה, אשת חבר למגיד המישרים, הגאון הצדיק רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, היתה אשה גדולה מאד, ויקוד אש האמונה והבטחון - שעמל עליה בעלה הגדול בחרוף נפש 'נובהרדוקאית' טפוסית - ניכרו היטב בכל הליכותיה.

שמעתי מאחד הבנים, כי בערוב ימיה היה אברך מסוים שרגיל היה לבוא ולסיע לה בעניני הבית. הלה התגורר ברחוב נחמיה, סמוך למקום מגוריה של הרבנית - ברחוב חדושי הר"ם, מרחק הליכה של דקות מועטות בלבד מביתה.

באחד הימים עם הכנסו לבית, קבלה אותו הרבנית בחביבות רבה ובמאור פנים כדרכה, והתענינה אצלו באפיניות: "אמרת תודה להשם על כך שהגעת מביתך לכאן בריא ושלם?!..."

השתומם האיש ושאל ברצינות: "מדוע הרבנית שואלת? שמא ארעה תאונת דרכים או שמא שמעה על פיגוע חס וחלילה שארע באזור?"
"לא! לא!" השיבה הרבנית, "לא קרה היום משהו מיחד. אלא שפשוט הרגלנו כאן בבית כי על כל דבר יש לבקש ולהודות. גם בזמנים שהיינו בריאים ושלמים, כשהצרכנו לעבור מהמטבח לחדר הפנימי בבית, אמרנו תפילה קצרה שנגיע בשלום. וכשבאנו בשלום אמרנו תודה להשם שאכן הגענו בשלום!..."

"והנה אתה הלא באת כעת מהרחוב הסמוך בריא ושלם ללא כל פגע, לכן שאלתי אותך אם כבר אמרת תודה להשם על כך..."
כשמעתי זאת, הרהרתי לעצמי כי אם כך היתה ההנהגה הקבועה בביתו של רבי יעקב, אין זה פלא שזכה בחיי חיותו להשפיע כה רבות על שומעי לקחו. בר-מעלה כמותו שהרגיל את עצמו ואת בני ביתו לחיות בהתבוננות בחיים על כל פעולה וצעד שעושים, הרי שדבריו ודאי היו בבחינת 'דברים היוצאים מן הלב' ואין זה פלא שגם היו 'נכנסים אל הלב'.

לחיות את האמונה

בטבע האדם כאשר ישנה התפעלות באמונה, ההתפעלות הולכת ודועכת עם הזמן. אולם אם באמצעות האמונה, מתחזק האדם מיד ולמעשה, ומחדיר את האמונה הזאת בארחות חייו, בתורה, בתפלה וביראת שמים, ישנה תוחלת ותקוה כי זה אכן ירומם אותו, והוא יתעלה מהמצב שאחז בו קדם, גם לאחר שיפוג רגש ההתפעלות.

כך כותב ה'רבנו יונה' בספרו 'שערי תשובה' (בשער השני): "אכן צריך האדם בשמעו המוסר לעורר נפשו ולשום הדברים אל לבו ולחשוב בהם תמיד, ועליהם יוסיף לקח ומלבו יוציא מלין".

זוהי תמצית עבודת האמונה וגם תכלית לימוד המוסר. כאשר האדם מתפעל ממושהו, לא להשאירו בגדר התפעלות, אלא לשים את הדברים על לבו כדי שיגיע לידי מעשה, ש"מלבו יוציא מלין", שהוא יאמין בלבו ממה שמתפעל בפיו. כך הדברים יפעלו ויותרו רושם במעשיו, ולא ישארו הדברים כידיעה גרידא.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

חיבה יתרה הייתה לו לאותו גוי לדון עם רבי מאיר שפירא במנהגי היהודים, כביכול להרחיב את השכלתו, כשכוונתו האמיתית הייתה למצוא פתח לנגח ולקדם חוקים שיפגעו ביהודים, פעם שאל הגוי את ראש הישיבה דלובלין לפני חג הפסח, מדוע נוהגים היהודים לשים על קערת הסדר את הביצה?

על המעשה עם הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין, מייסד הדף היומי וראש ישיבת יח"ל שבלובלין

מאת: הרב ישראל היימן

פרשה זו העוסקת בתחילת שיעבוד מצרים ובהכנה לגאולת ישראל הראשונה מיד צריהם, מבטאת את התקווה הגדולה ואת השמירה העליונה להם זוכים ישראל עם קרובו של הקב"ה, בכל הדורות. בזוהר הק' מבואר שבמהלך של גלות וגאולת מצרים טמונות היסודות לכל מה שיקרה לאורך כל הדורות בין ישראל לעמים הצוררים אותם, והדברים מתאימים לתקופה זו בה שונאי ישראל מרימים את ראשם בנסיון לומר שלא יזכר שם ישראל עוד ח"ו ובשמירה העליונה לה אנו זוכים משמים.

אחד מהיסודות האלו מבואר במעשה שקרה עם הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין, מייסד הדף היומי וראש ישיבת יח"ל שבלובלין.

הגאון זצוק"ל היה חבר ה'סיים' הפולני ולצד היותו אחד מגדולי ישראל שבכל הדורות, ראש ישיבה וגאון מופלא, היה רבי מאיר שפירא מוליך ומביא בתבונה מול צירים ואנשי ממשל שונים במסגרת חברותו בסיים.

דיאלוגים רבים היו לו עם אנשי השפעה ובהיותו נערץ ובעל אישיות כובשת ומאירה, ניצל רבי מאיר שפירא את מעמדו להטיב עם אחינו בני ישראל בכל מיני צורות שהזדמנו לידיו.

אחת מאותן הזדמנויות הייתה, כאשר פגש אותו פעם אחד מחברי הסיים שהיה משכיל גדול ובקי במנהגי היהודים.

הגאון מלובלין שהכירו, ידע שלצד בקיאותו הוא גם נגוע באנטישמיות סמויה ולא פעם היה צריך לעמוד מולו בחכמה לבל יזיק וישפיע לרעה בכלים שעמדו לרשותו.

כלפי חוץ היה אותו חבר סיים איש משכיל ו'הומאני'... הוא לא דיבר סרה באף אומה או מגזר, בכל זאת הוא היה טעון 'שמירה מעולה' לבל יוכל לבצע את זממותיו שנעשו בתחכום ובצורה מיוחדת...

חיבה יתרה הייתה לו לאותו גוי לדון עם רבי מאיר שפירא במנהגי היהודים ובאורחות חייהם במטרה ללמוד עוד ועוד וכביכול להרחיב את השכלתו. כוונתו האמיתית הייתה למצוא פתח לנגח ולקדם חוקים מסויימים שיפגעו ביהודים.

פעם אחת שאל אותו חבר הסיים את ראש הישיבה דלובלין לפני חג הפסח, מדוע נוהגים היהודים לשים על קערת הסדר את הביצה? "לביצה, בניגוד לשאר סימני הקערה, אין קשר לגאולת מצרים,

למרור יש קשר, למצות יש קשר, אפילו לזרוע שהוא כנגד קרבן פסח יש קשר לגאולה שלשמה אתם חוגגים את החג. אבל לביצה אין שום קשר, הרי היא רק לזכר קרבן חגיגה שהתחיל להיות נוהג רק אחרי מתן תורה, א"כ מה המקום להניחה על קערת הסדר?"

רבי מאיר שפירא לא היסס ומצא את ההזדמנות לענות לו אחת ולתמיד תשובה ניצחת.

רבי מאיר שפירא לא היסס ומצא את ההזדמנות לענות לו אחת ולתמיד תשובה ניצחת.

הביצה מסמלת חלק חשוב ומשמעותי בתהליך גלות וגאולת מצרים. פתח ר' מאיר שפירא בהסבר מלומד.

בניגוד לכל חומר אחר בבריאה, אותו אם תכניס לסיר רותח ותבשל אותו במשך זמן ארוך שהוא יתרכך. הביצה ככל שתבשל אותה יותר, ככל שהיא תעבור יותר ייסורים היא תתקשה ותתחזק.

בפרשת שמות בה מתואר הסבל והייסורים אותם חוו בני ישראל במצרים עם קום עליהם המלך החדש, מתוארים ייסורים. סבל גדול וכל מיני הצקות שונות ומשונות. כל תכליתם הייתה כמאז ועד היום לאמור "הבה נתחכמה לו פן ירבה". הם ניסו להעביד את עם ישראל עוד לפני היותו לעם. הם לא רצו שיקום עם כזה בכלל וניסו כל

הרופא נטל את התפילין והבטיח לרבי משה שהוא יניחם בכל יום והוסיף: "כשאבוא לארץ ישראל אבקר במוסדותיך...!" שנים חלפו, ובוקר אחד התקבלה שיחת טלפון במזכירות מוסדות 'אור החיים', על הקו, אלמוני המבקש לשוחח עם הרב פרדו וביקש לבוא לבקרו במשרדו, רבי משה לא זיהה את המבקש בשמו, אך נאות לבקשתו והזמינו לבקר במוסדות

מידת הדין שהפכה למידת רחמים

הרב ישראל ליוש

אַלְקֵי אַבְרָהָם אֱלֹקֵי יַצְחָק וְאֱלֹקֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם זֶה שְׁמִי לְעֵלְמָם
וְזֶה זְכָרִי לְדַר דֵּר חֶסֶד (ג טו)

דברי הרמב"ן על פסוק זה סתומים, וכשיפתח ה' ליבנו בתורתו ונבארם בעזרתו ית', נשכיל ונבין את רוממות שמו של הקב"ה הנקרא על שם האבות הקדושים.

וז"ל: "יחזור אל אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב, כי לא לעולם ישכח ברית אבות, וכל הדורות כאשר יזכירו: 'אלוקי אברהם יצחק ויעקב' ישמע אל ויענם. ועל דרך האמת, זה שמי לעולם, 'אלוקי אברהם אלוקי יצחק', וזה זכרי 'ואלוקי יעקב', ולכך הוסיף בו ו', וזה טעם זכרי לדר דר חסד. והמשכיל יבין..."

ונבאר בע"ה: ישנן בעולם שלוש סוגי הנהגות, שנים מהן נסתרות, והשלישית גלויה ונראית לעין כל. הראשונה היא ההנהגה שייסד אברהם אבינו, והיא מידת החסד, הענקה בלי גבול, מבלי להתחשב בזכויות ובצרכים של המקבל.

ההנהגה השנייה היא מידתו של יצחק אבינו, עפ"י מידת הדין, רק מי שזכאי מקבל. אך אלו הנהגות נסתרות, כי אנחנו לא רואים רק חסד או רק דין.

לענינו גלויה ההנהגה השלישית, מידתו של יעקב 'תפארת - רחמים' והיא מעורבת משתי המידות הראשונות יחדיו, לא רק חסד בלי גבול, לא רק דין וגבורה, אלא הנהגה ברחמים, להביט בזכויות ובצרכים של המקבל, לרחם עליו ולהעניק לו לפי צרכיו, ואת ההנהגה הזו אנחנו, בני האדם עלי אדמות, חווים ורואים.

אם כן, אלו הם דברי הרמב"ן: 'שמי לעולם' זה אלוקי אברהם ואלוקי יצחק, כי שם מורה על מהות, ואכן מהותו האמיתית של הקב"ה היא חסד מצד אחד, ודין וגבורה מצד שני, אך 'זכרי' היינו הצורה שבה הוא נזכר בפה עמו, כי כך הם מזכירים אותו עפ"י ראייתם והבנתם, היא 'אלוקי יעקב' שחידש את המידה הכוללת מידת הרחמים והתפארת, המבטאת את רחמי הקב"ה על עמו, בהנהגתו הרחמנית עפ"י מידת חסד וגבורה יחדיו.

פעמים נראית לנו הנהגת הי"ת כמידת דין גדולה, וברבות הימים מתבררת הנהגתו כמידת רחמים עצומה, סיפורים רבים סופרו על

כך ועוד יסופרו, הנה אחד מהם...

באחד ממסעותיו של הרה"ג רבי משה פרדו זצ"ל, מנהל ומיסד מוסדו 'אור החיים' בבני ברק, לארצות הברית כדי לגייס כספים למוסדותיו, חש ברע מיד כשהגיע לארצות הברית, הוא היה מרותק למיטתו ולא יכול היה לעסוק במטרה לשמה להגיע לארצות הגולה. במנוחתו הרה"ג: "הכיצד עשה ה' כך? הרי אמרו חז"ל: 'שלוחי מצוה אינן ניוזקין!' ואני הרי הגעתי לכאן בשליחות מצוה, לא לשם טיול ולא לשם מנוחה, אם כן מדוע חליתי?!"

כשהגיע רופא למיטתו של רבי משה, ראה הרופא את ציציותיו והשתומם: "יש עדיין יהודים שהולכים עם טלית קטן? אני זוכר זאת מהעיירה?!"

רבי משה, שקירוב רחוקים טבוע בעצמותו, זיהה זיק של התעוררות אצל הרופא היהודי הרחוק והחל להסביר לו על התרחקותם של יהודי אמריקה מן המקורות, וסיפר לו על תנועת התשובה הפורחת ועל הצעירים הרבים ששבים אל צור מחצבתם. תוך כדי השיחה הגיש רבי משה לרופא שהקשיב ברוב קשב, זוג תפילין יקרות, אותם הביא איתו רבי משה לנדיבי עם שתמכו במוסדותיו.

הרופא נטל את התפילין והבטיח לרבי משה שהוא יניחם בכל יום והוסיף: "כשאבוא לארץ ישראל אבקר במוסדותיך...!"

כספי למוסדות 'אור החיים'!..."
רבי משה התרגש מאוד ואמר לרופא: "הנה זוכה אתה בזכות גדולה עד מאוד, שהרי אמרו חז"ל: 'בשעת מיתתו של אדם אין מלוין לו לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד', והנה בתרומתך זכית לליווי כה חשוב, מצוות צדקה והחזקת תורה..."
כשיצא התורם, נזכר רבי משה בתמיהתו בעת מחלתו לפני שנים רבות כשהגיע לחו"ל, כיצד עשה ה' כך, הרי שליח מצוה אני? ואמר: "לא רק שזכיתי שיהודי התחיל להניח תפילין כל יום וזכה לתת את כל כספו לצדקה, הנה מה שהיה נראה כמידת הדין, הפכה למידת רחמים גדולים והמוסד לא רק שלא הפסיד ממחלתי אלא הרוויח רבות, ברוב רחמי וחסדיו."

שנים חלפו, ובוקר אחד התקבלה שיחת טלפון במזכירות מוסדות 'אור החיים', על הקו אלמוני המבקש לשוחח עם הרב פרדו וביקש לבוא לבקרו במשרדו. רבי משה לא זיהה את המבקש בשמו, אך נאות לבקשתו והזמינו לבקר במוסדות.
כשהגיע האורח, זיהה אותו רבי משה למרות שכבר עברו שנים רבות ונזרקה בו זקנה, הוא קידם את פניו בשמחה וערך לו סיור בכל אגפי המוסד...
הרופא סיפר לרבי משה שמאותו יום הוא הניח תפילין בכל יום כפי שהבטיח, והנה עתה הוא מקיים את הבטחתו השניה ובא לבקר במוסדותיו.
"אדם ערירי אני" - מספר הרופא לרבי משה - "כל ימי חסכתי כסף רב, אך כיון שלא אחיה לעולם, אני רוצה לתרום אחר מותי את כל

המשך מעמוד 18 | הרב ישראל היימן

אבל דברים אלו לא פחות מכוונים אלינו... גם כיום שאנו מסובבים באלו הרוצים לכלותנו, צריכים אנו להטות אוזן לקריאה העצומה של רוח הקודש שמשיכה וצווחות למול כל אויב ומשטין: "הם אומרים פן ירבה ואני אומר כן ירבה."
לא רק המשטינים הגשמיים... גם אותם שחזו את היותם של שלומי אמוני ישראל האמונים על התורה והמצוות כדבר בר חלון, גם אותם שניסו לגזור גזירות ולאבד את התורה והמצוות מעם ישראל. גם הם רואים למול עיניהם את המציאות של 'כן ירבה'... גם הם חוזים בהשתאות בפלא של היכלי הישיבות והכוללים, תלמודי התורה ובתי הספר, שמתרבים בכל מקום וגל של תשובה וחזרה לחיק האמונה השוטף את העם.
כל אלו עדיין בתוך הגלות המרה, אבל ככל שדברים אלו מתקיימים נזכה גם לראות את הסוף בגאולה השלימה שכמו אז תתרחש מתוך החושך לאור גדול בקרוב.

שיטה אפשרית. אבל בחז"ל הק' במדרש, שרש"י מביא על המקום נאמר שרוח הקודש צווחת למולם ואומרת: "הם אומרים פן ירבה ואני אומר כן ירבה!"
ביסוד העם היהודי הוא שככל שיותר מנסים להציק לו הקב"ה מחזק אותו יותר ויותר.
ממש כמו ביצה... כמה שתתייחס אותו יותר, כמה שתנסו לבשל ולהציק, הם יתקשו יותר, הם יתחזקו עוד ועוד.
הביצה היא לא רק קשורה לגאולת מצרים, היא ממש הסמל של הגאולה... לכן אנו מניחים אותה על הקערה בליל הסדר הקדוש שלנו. לזכור כל הזמן שככל שיפריעו לנו, וכמה צרות שאויבינו ינסו לעשות לנו בגלות, הם עצמם יחשלו ויגבירו את אמונתנו בבורא יתברך שמצילנו בכל דור ודור מהפרעה התורן...
דברים אלו היו סמל לאותו ציר סיים שינסה לחשוב פעמיים לפני שהוא חורש רע על עם הקודש.

המשך מעמוד 13 | הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א

ואנחנו שואלים: לפנינו אותו סיפור. הרב סילבר רואה בו אור גדול, ואותו יהודי רואה בו חושך גדול. הכיצד?
התשובה: הרב סילבר חיפש להתעלות ולהתחבר לבורא עולם, וזה מה שהוא מצא בסיפור. היה מלא כאב ותסכול עצום, וחיפש את מי להאשים בצרותיו ובצרות הכלל, ואכן את זה הוא מצא בסיפור.
רבי חיים ביקש לדעת רק תורה, כל מה שהוא ראה בחיים היה תורה, הוא רצה לזכור ולדעת רק תורה ולכן מה שלא היה תורה לא נדבק אצלו, מדוע אצלנו נדבקים כל הדברים האחרים? מסתבר שבבחירתנו בחרנו לרצות את הדברים האחרים. אם נדע לבחור בטוב ולרצות לזכות רק בטוב אין ספק שכל מה שנראה, וכל מה שנשמע, וכל מה שבאמת יחדור לליבנו יהיו רק דברים טובים.

"רבינר! תשמע טוב! אם נראה לך שאתה תחזיר אותנו בתשובה - כדאי לך לשכוח מזה. אנחנו לא מעוניינים."
כשניסה לברר מהיכן מגיע הניכור הגדול הזה, פתח הלה וסיפר: "יהודי אחד מהמחנה שלי הצליח להבריח זוג תפילין אחד. בכל בוקר, בשעה מוקדמת מאד, היה מניח אותם בסתר. חבריו גילו זאת וביקשו ממנו להניח גם הם. השיב להם היהודי שהוא מוכן לתת להניח תפילין לכל מי שישתן לו חצי מפרוסת הלחם היומית שהוא מקבל. התחנונו לפניו שיוותר על הדרישה המופרכת הזו, אך הוא התעקש: רק מי שיוותר על חצי ממנת הלחם היומית שלו - יזכה להניח תפילין. וכך ארע שבכל יום מאה וחמישים יהודים נתנו לו חצי פרוסת לחם כדי להניח תפילין. תראה, לאיזו שחיתות הבן אדם הזה הגיע..."
הרב סילבר פרץ בבכי ואמר: "ריבוננו של עולם, מי כעמך ישראל! מאה וחמישים איש מוכנים לוותר על חצי ממנת הלחם היומית הדלה שלהם, על חצי מהחיים שלהם רק כדי להניח תפילין!"

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ, ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

"הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל פנה אלי, קבל עם ועולם ואמר לי ככה: "יושבים בשיעור שלך תלמידי חכמים, אנשים שלמדו בישיבה בעיון, אני מכיר את חלקם, עמלי תורה אמתיים. אני מבקש ממך בקשה אישית..."

שיחה עם מגיד השיעורים הג"ר יוסף סגל, על הסוד למסירת שיעור בהצלחה

יוחנן וסרמן

זה קרה לפני כשמונה שנים. הרב יוסף סגל, אברך כולל שהתגורר במודיעין עילית, ובמשך שנים שימש כמגיד שיעור ב'דף היומי' בבני ברק, הן בבית הכנסת הגדול והן ב'קהל חסידים' בקרית הרצוג, וכן שיעור נוסף במודיעין עילית בשעות הערב, ישב בקידושא רבא שנערכה אחר תפילת שחרית באחד מבתי הכנסת ב'ברכפלד' שבמודיעין עילית.

בעודו טועם מיני תרגימא ומשוחח עם היושבים לצדו בענייני הפרשה, פנו אליו שני אנשים והעלו הצעה מעניינת: אתה הרי מוסר שני שיעורים ב'דף היומי', למה שלא תפתח גם שיעור אחד כאן בבית הכנסת? אנחנו רוצים שיעור טוב, נגייס עוד כמה אנשים וכך נרבה תורה בישראל.

"לומדי 'הדף היומי' עמדו אז לסיים את מסכת 'בבמות', וההצעה שלהם היתה שבעוד שבועיים וחצי, כשיתחילו מסכת 'כתובות', נפתח את שיעור החדש...", מספר הרב סגל.

"אבל אני אמרתי להם שזה לא עובד ככה... אי אפשר להקים שיעור בעוד שבועיים וחצי, זה לא יתפוס. אם רוצים להקים שיעור חדש, צריכים לפתוח אותו באופן מיידית!"

השיעור נפתח באופן מיידית, בשעה חמש וחצי לפנות בוקר. היה זה ב'עשרה בטבת'

"ואכן השיעור נפתח באופן מיידית, בשעה חמש וחצי לפנות בוקר. היה זה ב'עשרה בטבת', ומאז כבר שמונה שנים, בלי עין הרע, השיעור קיים, וב"ה הגיע לממדים שלא יכולנו אפילו לדמיין אז - כ-60 ואף 70 משתתפים בשיעור! אנשים באים מכל האזור, מגיעים לא רק מברכפלד, שבה ממוקם בית הכנסת, אלא גם משכונת 'קרית ספר' הסמוכה, וגם מיישובים אחרים, מחשמונאים, ממתתיהו, יש לנו משתתף אחד שגר באחיסמך, ועוד. כמו כן השיעור מועבר בשידור ב'זום' ויש עוד כעשרה משתתפים, נוסף על אלו שנמצאים במקום. מסתבר שהשעה המוקדמת, לא רק שלא פוגעת במספר המשתתפים, אלא שהיא אפילו הפכה למעלה גדולה, כי אין כמעט שיעורים בשעה מוקדמת כל כך".

הרב סגל מציין מעלה נוספת של השעה שבה מתקיים השיעור: "ברוך ה' יש לי ניסיון של מסירת שיעורים ואני יכול לומר שאין כמו שעות אלו של לפנות בוקר, הלימוד בהן הרבה יותר איכותי ופורה,

גם בגלל שאנשים פשוט יותר ערניים, וגם בגלל שאין להם שום דבר שמפריע להם ללמוד. הטלפון אף פעם לא מצלצל, אין לו שום סיבה לצאת מהכיס בשעה 6:00 לפנות בוקר, אין שום הודעות ועדכונים בזמן הזה. כל העולם ישן, רק אנחנו אלו שנמצאים בשיעור, יושבים ליד הגמרא!"

עם זאת, לא כולם יכולים להתאים את עצמם: "זה לא קל להתרגל לקום בשעה כזאת", הוא אומר, "רבים מנסים ולא מצליחים להחזיק מעמד לאורך זמן, ולכן היה ביקוש גבוה להקים שיעור נוסף גם בשעות אחה"צ. לפני כשנה, כשהתחילו ללמוד 'נדרים' הקמנו עוד שיעור בשעה 17:00 וב"ה גם שם יש קהל של כ-30 איש כן ירבו.

"גם בתקופת הקורונה, לא ויתרנו על השיעור. הוא נמסר בחצר של אחד הבניינים בעיר, והועבר ב'זום' כך שהמשתתפים יכלו להמשיך ולהיות שותפים לו, במשך כל התקופה המתוחה הזאת שעברנו יחד, עד שחזרנו לשגרה".

ההפתעה הגדולה ביותר היתה השיעור של 'דף היומי בהלכה'

אבל ההפתעה הגדולה ביותר מבחינת הרב סגל, היתה השיעור של 'דף היומי בהלכה': עוד מאז שהתחיל המחזור הקודם של 'הדף היומי בהלכה' התחלתי במסירת שיעור במשנה ברורה לפי סדר

הלימוד הזה, מיד אחרי תפילת שחרית בבית הכנסת. זה יוצא בערך בשעה 7:00 בבוקר, לפעמים קצת יותר מאוחר, תלוי מתי מסיימים את התפילה.

"אבל באו אנשים ואמרו שזה מדי מאוחר להם. הם צריכים לצאת מיד אחרי התפילה לעבודה, כדי שלא להיתקע בפקקים. ניסינו לחשוב על שעה אחרת להקמתו של שיעור נוסף ואז החלטנו שאם השיעור בחמש וחצי כל כך מצליח, למה שלא נעשה עוד שיעור, בחמש ורבע...

"יצאנו לדרך, וב"ה גם השיעור הזה זוכה להצלחה רבה. אומנם לא 70 משתתפים, אבל יש כמה עשרות משתתפים ב"ה, ועוד היד נטויה. זה מאוד מחמם את הלב לראות יהודים שמתאמצים כל כך לקום בבוקר השכם, כדי ללמוד הלכה, ללמוד גמרא, לשמור ולחזק את הקשר שלהם עם הקב"ה. כשאני מגיע לבית הכנסת ב-5:00 כדי להתחיל להתארגן לשיעור, כבר יושבים כמניין יהודים בבית הכנסת ועוסקים בעבודת הבורא! מהם אומרים תהילים, מהם לומדים משניות, מהם חוזרים על הדף שלמדנו אתמול, הפלא ופלא.

"אבל אני רוצה לומר שההצלחה הגדולה של השיעור נזקפת בעיקר למשתתפים עצמם, שהם ממש מחוברים לשיעור ומחוברים ביניהם בקשר אמיץ של חברות. זה נהיה כמו משפחה גדולה, יש פעילויות של גיבוש, בכל פעם שאנחנו עושים סיום אנחנו עושים חגיגה גדולה, רוקדים ושומחים. זכינו שיש לנו בשיעור את הר"ר אבי חרל"פ, איש עשיה ומפיק אירועים, שמשתמש בכישרונות המיוחדים שלו כדי לעשות לנו שמח. יש לנו גם אורגניסט מוכשר בשיעור, והוא תמיד מביא ציוד הגברה ועושה שמח, ב"ה לא משעמם אף פעם.

"כשאחד מחברי השיעור שלנו עושה שמחה, הוא יודע שעליו להכין מראש חמישים או שישים מקומות עבור חברי השיעור שבאים להשתתף בשמחה מתחילתה ועד סופה. זה לא יאומן רמת הקשר והקרבה של המשתתפים זה עם זה, ואני מרגיש בר מזל שיש לי חברים כאלו שבאמת מסורים בלב ונפש האחד לחברו.

"מדי שנה אנחנו עורכים גם 'שבת התאחדות' ומתארחים באיזה בית הארחה וכדו', שם אנחנו סועדים את סעודות השבת בצוותא חדא ויש גם פעילות של גיבוש לנשות חברי השיעור שגם הן כבר הפכו למשפחה מקבילה. השנה היינו אמורים להתכנס לשבת התאחדות בפרשת 'וישלח' אבל דחינו את זה למועד אחר בגלל המלחמה ומה שקורה מסיבי, בתקווה שנתבשר רק בשורות טובות.

"לא פעם אני שומע שחבר פלוני מהשיעור אירח את חבר פלוני ומשפחתו בשבת, או שמשפחה אחת סעדה את סעודת ליל שבת בביתה של משפחה אחרת, ממש כאילו היו אחים או גיסים, עם קשרי ידידות קרובים מאוד.

"ומה שמעניין יותר מכל זה שלא מדובר בציבור בגוון אחיד, יש אשכנזים ויש ספרדים. יש חסידים ויש ליטאים. תושבי קריית ספר לצד תושבי חשמונאים. יש חברי עירייה, עורכי דין, רואי חשבון, מלמדים בתלמוד תורה, ממש אנשים מכל המגזרים, מכל העדות ומכל המקצועות - ובכל זאת ההבדלים האלו לא מפריעים להם להיות משפחה אחת גדולה ומאוחדת!".

כשהתחלנו ללמוד מסכת ראש השנה, עשינו 'קידוש לבנה' גדול לכל חברי השיעור

שאלנו את הרב סגל מה הסוד שלו? נכון שפעילות הגיבוש עוזרת מאוד, אבל חייב להיות שהשיעור באמת מעניין אם אנשים מטריחים את עצמם לקום בוקר בוקר בשעה מוקדמת כל כך.

"האמת שאף פעם לא חשבתי על זה יותר מדי, אני פשוט מוסר שיעור כמו שאני יודע וב"ה הקהל אוהב את זה, אבל אני כן אגיד לכם שלושה דברים חשובים מאוד.

"הדבר הראשון הוא שהתורה מעניינת ומשמחת מעצמה. יש אנשים שיש להם משקעים ממה שבילדות היו מדי קשוחים איתם, או שהם לא הצליחו להבין מסיבה כלשהי וחושבים שהגמרא היא לא בשבילם. אבל המציאות היא שמתישהו כשהם מתחילים לבוא לשיעור בגילאים מבוגרים יותר, כשאין שום חיוב ואף אחד לא מכריח אותם, פתאום הם מתחילים לאהוב את הלימוד וליהנות ממנו.

"היה לנו מקרה כזה, עם אחד המשתתפים שהתמודד הרבה עם הבן שלו, בחור שלא הצליח להתחבר ללימוד והיה לו מאוד קשה בישיבה.

"כשהתחלנו ללמוד מסכת ראש השנה, עשינו 'קידוש לבנה' גדול לכל חברי השיעור, ברחבה שליד בניין העירייה. הבאנו הגברה, היתה מוזיקה, עשינו 'קידוש לבנה' ולאחר מכן רקדנו ושמחנו זמן ממושך.

"כמובן שכל אחד מחברי השיעור הביא גם את הילדים שלו לאירוע החגיגי, וביניהם בא גם אותו בחור שהיה לו קשה בישיבה. הבחור ראה את השמחה הזאת, הוא הרגיש את החיבור שהיה בין משתתפי השיעור, ואמר לאבא שלו שהוא גם רוצה להשתתף. האבא התקשר אלי נרגש וביקש רשות להביא את הבן שלו למחרת בבוקר, אמרתי לו בוודאי, כל מי שרוצה לבוא ללמוד אני שמח על כך ומברך על כך.

"למחרת בבוקר הגיע הבחור ומאז הוא לא הפסיק, כבר כמה שנים שהוא משתתף בשיעור בשמחה רבה, נהנה מהלימוד וזה השפיע עליו גם לשאר שעות היום. וכל זה למה? פשוט! כי לא הכריחו אותו. הוא עשה את זה מרצון, ופתאום הוא גילה את המתקנות שבתורה. "ומכאן תצא קריאה לאנשים רבים שאין להם שיעור או לימוד קבוע.

זה נכון במיוחד לאברכים שנאלצו לעזוב את הכולל וללכת לעבוד. הם מרגישים לא בנוח להיכנס לשיעור של בעלי בתים, זה מרגיש להם זר ומנוכר, הם הרי אברכים שנאלצים לעבוד, ההרגשה לא מאוד נעימה, ולפעמים עוברות עשרות שנים עד שהם משתחררים מההרגשה הזאת ומרשים לעצמם לשבת בשיעור.

"אבל זאת טעות! יש שיעורים שלומדים בהם ברמה מאוד גבוהה, ואם אתה 'אברך שעובד' אתה יכול להצטרף לשיעור כזה. אתה יכול גם להצטרף לשיעור רגיל ולתרום את מה שאתה יודע, להעלות את הרמה שלו.

"ועוד משהו, יש היום מאגרים אינסופיים של שיעורים בגמרא.

ואני רוצה לומר לכם סוד

"ואני רוצה לומר לכם סוד, בימים שבהם אני קצת פחות משקייע בתפילה הזאת, השיעור יוצא קצת מוצלח... ככל שאני מכון ומתאמץ יותר בתפילה, כך השיעור יותר מצליח. זה קורה יום יום!"

"לכן אני לא מוותר על התפילה, גם אם קרה שאיחרתי מעט לשיעור וכולם כבר יושבים ומחכים למוצא פי, אני לא אוותר על זה, אני מעדיף שהם ימתינו עוד דקה וחצי או שתי דקות, ולאחר מכן יהיה להם שיעור מעניין יותר, לא מתחיל מיד את השיעור הלא מוצלח..."

נוסף לכל השיעורים שהזכיר הרב סגל, הוא מוסר לפחות עוד שיעור אחד, 'יחודי'. מדובר בשיעור שנמסר מדי שבת, בשעות אחה"צ, ובמהלכו עורך הרב סגל סיכום מהיר של כל שבעת הדפים שנלמדו ב'דף היומי' בשבוע החולף. גם בשיעור זה משתתפים לומדים רבים, חלקם באים רגלית ממרחקים, צועדים 30 דקות כדי להשתתף בשיעור.

"זה גם חלק חשוב מהשגת ה'גישמאק' בלימוד", הוא מסביר, "כשמסכמים ויוצאים עם דברים ברורים ביד, יש יותר סיפוק והנאה".

שמעתי שיש עוד כמה שיעורים כאלו שמסכמים בפעם אחת שבעה דפים, ולכל אחד יש את הסגנון שלו. אני באופן אישי נוהג לשבת עם הגמרא ולסכם אותה בעל פה, במילים שלי, והקהל עוקב אחרי ההסבר בעודו עם אצבע בגמרא עוד שאלה ועוד תשובה, עוד הוכחה ועוד ראייה, כך מתקדמים עוד ועוד. יש קטעים שבהם אני כן קורא בפנים, אם זה משהו שאי אפשר לסכם בעל פה, או שזאת מימרא קצרה מאוד שהסיכום בעלפה ייקח יותר זמן מקריאת הטקסט הכתוב בפנים.

"בדרך כלל שיעור כזה לוקח משהו כמו שעה ו-45 דקות, ולפעמים אפילו שעה וחצי. זה מצריך ריכוז גבוה למשך זמן לא קטן, אבל ההספק הוא גדול והסיפוק עצום!"

"וגם כאן, צריכים להשקיע גם מעבר לסתם שיעור, יש מישהו שלקח על עצמו את העניין והוא תמיד דואג להביא פירות ושתייה, כיבוד קל ללומדים, וגם השיעור הזה הפך להיות מעין מפגש משפחתי, כשרוב המשתתפים הם אנשים שלומדים בשיעור גם בימות השבוע, אבל יש גם לא מעט משתתפים שבאים רק לשיעור המסכם בשבת קודש, לאחר שלמדו את הדפים בכוחות עצמם, עם חברותא, או השתתפו בשיעור של מגיד שיעור אחר, ועכשיו באים רק כדי לסכם ולקבל את ההיקף המלא של הסוגיא בצורה מרוכזת. "ולסיום, ביציאתו מה הוא אומר? מודה אני לפניך ששמת חלקי מיושבי בית המדרש, כמו שמתחילים כל שיעור בתפילה ובקשה, צריכים גם להשלים בדברי שבח והודאה. הקב"ה בחר בנו מכל העמים להיות לו לעם סגולה, הוא נתן לנו את תורתו הקדושה והטהורה, ואנחנו מודים ומהללים לפניו על כך שהוא זיכה אותנו לעסוק בתורה, להרביץ תורה ולהרבות תורה בישראל".

ב'דרשו' יש המון שיעורים, יש עוד רבים אחרים בקול הלשון, לכל מגיד שיעור יש את הסגנון שלו, יש שמסבירים באריכות ויש שמקצרים, יש שמביאים דוגמאות ומרחיבים ויש שמתמקדים במה שכתוב. כל אדם אוהב שיעורים בסגנון אחר, ולכן אני ממליץ מאוד להאזין להקלטות, לנסות כמה מגידי שיעורים, פעם זה ופעם זה, עד שתמצאו מישהו שאתם אוהבים, ותיצמדו אליו לאורך זמן, לשמוע עוד דף ועוד דף, אפשר לקצור הישגים מדהימים. אני עצמי אוהב לשמוע את הרב דרורי למשל, ואני שואב הנאה מיוחדת מהאזנה לשיעורים שלו, אם תביאו לי מישהו אחר, לא בטוח שאוכל ליהנות כל כך מההאזנה לשיעורים שלו".

וכאן אני רוצה לספר לכם סיפור קטן

"הדבר השני שרציתי לומר הוא למגידי השיעורים, וכאן אני רוצה לספר לכם סיפור קטן: כשזכינו לסיים את הש"ס, עשינו סיום גדול מאוד, לקחנו אולם והזמנו לא רק את משתתפי השיעור, אלא גם את הילדים שלהם, ההורים שלהם ואפילו הסבים.

"השיא של האירוע היה כשהגיע ראש הישיבה הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל לשאת את נאום הכבוד.

"רבי ברוך מרדכי פנה אלי, קבל עם ועולם ואמר לי ככה: "יושבים בשיעור שלך תלמידי חכמים, אנשים שלמדו בישיבה בעיון, אני מכיר את חלקם, עמלי תורה אמתיים. אני מבקש ממך בקשה אישית", אמר לי רבי ברוך מרדכי זצ"ל, "בכל יום כשאתה מוסר את השיעור, תוסיף על הגמרא ורש"י עוד משהו אחד, שיהיה להם מתוק! איזו חקירה מעניינת, חידה הלכתית שקשורה לסוגיא, שאלה מעניינת שיוצאת הלכה למעשה מהסוגיא הנלמדת. גם אם זה ייקח לך עוד שלוש דקות, תשקיע את החלק הזה, תשקיע! זה שווה את המאמץ, זה יגרום להם לשמוח עם התורה וליהנות מהלימוד".

"אני רוצה לומר לכם שהעצה הזאת של רבי ברוך מרדכי זצ"ל, שווה זהב! כשאתה משחרר את הלומדים בסוף השיעור עם חקירה מעניינת, הם יהיו מונחים בזה כל היום. כשהם יפגשו זה את זה בתור במכולת או בכניסה לתפילת מנחה, הם ידברו על זה, זה מה שיעסיק אותם!"

"והדבר השלישי שאני רוצה לומר, גם הוא קשור למגידי השיעורים, אבל לא רק, וזה החלק של התפילה.

"ברוך ה' זכיתי לצבור ניסיון רב במסירת שיעורים, אבל אני אף פעם! אף פעם! לא סומך על עצמי שהשיעור יהיה מושלם. אני תמיד תמיד לוקח לעצמי שתיים שלוש דקות לפני השיעור כדי לומר כמה פרקי תהילים ולהתפלל שהקב"ה יכניס לי את המילים הנכונות בפה, שלא אכשל בדבר הלכה, שלא תצא תקלה מתחת ידי חלילה, שהמשתתפים ייהנו מהשיעור, שתהיה לי ולהם אהבת תורה. אני מקפיד על זה בכל שיעור, בכל נושא, בכל פורום, גם אם אמסור שיעור בחומש עם רש"י ויהיו שלושה משתתפים, לא אוותר על זה.

ראש הישיבה והכולל בו למדתי עודד אותי לפנות להנהלת 'דרשו' ולבקש פתיחת מוקד חדש באזור מגוריי. בתחילה הרעיון היה נשמע מופרך, שכן באותה עת השתתפו ב'דרשו' בסך הכל ארבעה אברכים מהקהילה ובשביל מספר כזה לא יטרחו לפתוח סניף חדש... אך שמעתי לעצת חכם ופניתי להנהלה...

הר"ר אלעד ברוך שליט"א אחראי מוקד 'דרשו' בחדרה בשיחה מרתקת על המוקד עליו הוא אחראי ועל התועלת הגדולה שהוא מביא לחיי הקהילה התורנית בעיר.

אלעזר גולדברג

'דרשו' כבר הפך למותג מצליח בכל יישובי הארץ. כל מקום ישוב של אנשי תורה מבקשים להתעטר במוקד אחד לפחות של 'דרשו' במקומם. כך גם קרה בעיר חדרה בה מצויים כמה קהילות תורניות פעילות. רבים מהתושבים משתתפים בתוכניות 'דרשו' השונות והביקוש למוקד מבחנים הלך וגבר עד שנפתחו שני מוקדים כאלה בשנים האחרונות. על המוקד החדש יותר אחראי אברך בר אוריין הר"ר אלעד ברוך שליט"א שכנחן ותיק ב'דרשו' ראה את הצורך הגדול במקום מבחן קבוע באזור מגוריו ועל כן פנה מיזמתו ל'דרשו' בבקשה לפתיחת המוקד עד שנענה. בשיחה טלפונית הוא משתף על הצורך, הביקוש והצמא הגדול ועל האוירה המיוחדת במקום המבחן.

"אני כיום בן עשרים וארבע ומשתתף באופן קבוע בתוכניות ומבחני 'דרשו' מזה כעשר שנים. מאז היותי בן חמש עשרה, התחלתי להיבחן בתוכנית 'דף היומי במשנה ברורה' ולאחר מכן הוספתי להיבחן גם על 'דף היומי בתלמוד בבלי'. בשנים האחרונות מאז נישואי אני מתגורר בעיר חדרה ובתחילה הצטרפתי אל המוקד היחיד שהיה בעיר בזמנו אך הדבר היה מלווה בקשיים, בעיקר בגלל המרחק הגדול בין מקום מגוריי למוקד שהיה בצידה השני של העיר. באותה תקופה היו נוסעים איתי עוד שלושה אברכים צעירים וגם הם חשו בקושי. כך נמשך הדבר עד שנחשפתי לביקוש הולך וגובר מצד בני הקהילה באזור מגוריי שאמרו לי שאילו היה מוקד קרוב היו מתאמצים ומצטרפים לתוכניות 'דרשו' השונות. ראש הישיבה והכולל בו למדתי עודד אותי לפנות להנהלת 'דרשו' ולבקש פתיחת מוקד חדש. בתחילה הרעיון היה נשמע מופרך, שכן באותה עת השתתפו בסך הכל ארבעה אברכים מהקהילה ובשביל מספר כזה לא יטרחו לפתוח סניף חדש, אך שמעתי לעצת מורי ורבי ופניתי להנהלה וביקשתי תוך התחייבות שאעשה כל מאמץ לצרף לכל הפחות חמשה עשר נבחנים קבועים מדי חודש במוקד החדש. לאחר שראו את הפצרותי ואת רצינות כוונותי, הסכימו לאלתר לפתיחת המוקד, מה שהתברר כרעיון מוצלח במיוחד!

• כמה נבחנים אצלך מדי חודש? וכיצד הם מתחלקים לפי תוכניות 'דרשו' השונות?

כמו שהתחייבתי לפני פתיחת המוקד, הצלחתי לצרף לשורות 'דרשו' כעשרים בחורים ואברכים שנבחנים במוקד שלנו מדי חודש ונעשים בסך הכל שלושים מבחנים כשחלק מהנבחנים משתתפים בכמה תוכניות ועושים שניים או שלושה מבחנים.

רוב המשתתפים נבחנים על ה'דף היומי' בתלמוד בבלי, אך יש גם נבחנים על 'דף היומי במשנה ברורה'. מלבד האברכים והבחורים הלומדים במוסדות הקהילה התורנית בעיר, גם 'בעלי בתים' מבוגרים יותר, אנשי עמל הקובעים עיתים לתורה, הצטרפו לתוכניות ההלכה, לאחר שלמדו בעצמם ללא תוכנית, מה שגרם להם ללימוד לא רצוף וללא ידיעה ברורה המתקיימת לאורך זמן. כאשר המוקד החדש נפתח סמוך לביתם ביקשו להצטרף לתוכנית סדורה עם 'מחייב' בדמות המבחן החודשי וכך הם קונים ידיעה ברורה בהלכה למעשה. מלבד זאת, גם בחורים בישיבה קטנה מצטרפים לתוכניות ומבחני 'דרשו', בעיקר לתוכנית 'הדף היומי', כי הדבר גורם להם 'מחייב' לקניית ידיעות בתורה.

כאן המקום לציין שכלל המשתתפים עוברים את המבחן בהצלחה

מבצע המנויים הגדול מסתתרים

בסייעתא דשמיא לאור ההצלחה של מבצע המנויים הגדול. המבצע הגדול של קבלת גליונות 'לקראת שבת' במחיר מוזל מסתיים. נצלו את הימים האחרונים של המבצע!! במסגרת המבצע תוכלו לקבל כל שבוע את גליון 'לקראת שבת' אצלכם בתיבת הדואר. אין צורך יותר לחפש ולהתאמץ לקבל את העלון, ובעז"ה מדי שבוע הגליון ישלח לביתכם.

מתי המבצע המוזל?

תורמים 19 ש"ח לחודש בלבד לארגון 'אחינו' זרוע הקירוב של 'דרשו', ומקבלים מדי שבוע את הגליון הביתה (מחיר מנוי רגיל 29 ש"ח לחודש)

אפשר בכל מקום?

לצערנו, עדיין לא ניתן לעשות מנוי בכל מקום בארץ, בגלל קשיי המשלוח בדואר, אך ניתן לעשות מנוי ב 10 ערים החרדיות כדלהלן:
ירושלים (בשכונות החרדיות) • בני ברק • אלעד • מודיעין עילית • בית"ר • אשדוד (באזורים החרדיים)

המבצע מוגבל?

שימו לב: המבצע מסתיים בימים אלה וכל הקודם זוכה. (לאחר מכן מחיר מנוי 29 ש"ח לחודש).

איך נרשמי?

בכל עמדות 'נדרים פלוס'. או במשרדי 'דרשו' 02-5609000

הקשה המהר"ש מבעלזא זצ"ל: איך יתכן שנתעוררה לפתע מידת הרחמנות אצל בת פרעה, והרי ראתה כל יום רציחות ילדים ושמעה אלפי בכיות, ואיך יכול להיות ששמעה תינוק בוכה ונתעוררו רחמיה?

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

"שם האחת שפרה ושם השנית פועה" (א ט"ו)

פרש"י: שפרה זו יוכבד שמשפרת הוולד, ופועה זו מרים שפועה ומדברת והוגה לוולד, כדרך הנשים המפייסות תינוק בוכה. והוסיף הרב מבריסק זצ"ל: באה התורה ללמדנו, כי האדם עצמו יוצר את שמו ע"י מעשיו, ועל שמו הוא נקרא, וזאת המציאות - יוכבד היא שפרה, דכל מציאותה בעולם היה 'שיפור הוולד', וכן מרים - כל כולה היתה מציאות של 'פועה לוולד'.

האם תאומים חלשים בטבעם משאר ילדים?

ויעצמו במאוד מאוד" (א, ז)

האם תאומים חלשים בטבעם משאר ילדים? כתב ה'תולדות יצחק': לפי שהנולדים תאומים על הרוב חלשים הם או אחד מהם, דהכח שהיה הולך לעובר אחד הולך לשנים, וכל שכן אם היו ששה, לזה אמר ויעצמו' - פירוש: גיבורים ועצומים, כמו שאמר (ישעיה מ כ"ט) "ולאין אונים עצמה ירבה", דבכמות שילדות ששה בכרס אחד, היה העוצם והגבורה גדול מאד, דכשאחד מישראל היה הולך בשוק - היה ממלא את השוק, וזהו שאמר 'ותמלא הארץ אותם'. וכן כתב ה'כלי יקר' (פ"א ט') עה"פ 'הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו': בנ"י נעשו לעם רב בזמן מועט, ואע"פ שעדיין אינם רבים מהמצריים, מ"מ "עצום הוא ממנו" - גיבורים בטבע. כי כל תאומים דרכם להיות חלשים בטבע, וכאן נולדו ו' בכרס אחד ואעפ"כ - עצומים הם בטבע, לכך אמר פרעה "פן ירבה" - שבנוסף על גבורתם בטבע יהיו גם רבים מהם במספר (מעדני אשר).

האם יש לתינוקות תועלת לטווח ארוך מהבכי בקטנותם?

"והנה נער בוכה" (ב, ו)

האם יש לתינוקות תועלת לטווח ארוך מהבכי בקטנותם? גם כשבכייית התינוקות היא ללא סיבה, התינוק אינו רעב או עייף ואין דבר המציק לו, עדיין יש בבכיייתו תועלת. ברור שאין כאן המלצה להשאיר את התינוק בוכה ומיילל ללא הרף ח"ו, שהרי מצווים אנו ברחמים עליהם וסיפוק צרכיהם, אולם חשוב לדעת שבכי התינוק יש בו תועלת עצומה לתינוק ולחיייו הבוגרים העתידיים. כך כתב 'רבינו בחיי' ('חובות הלבבות' שער הבחינה פ"ה) 'והפלא שבבכייית הילד יש לו תועלת בה, כפי שאמרו חכמי הרופאים' - לפני כאלף שנים כבר הגיעו למסקנה כי במוחו של התינוק מצויות ליחות רעות, שאם הן נשארות במוחו הרי הן מפריעות לתפקוד המוח, ויכולות להביא על התינוק מחלות רעות. בכי התינוק הוא זה שמתיך את אותן הליחות ומסלק אותן מראשו, וזו תועלת עצומה הבאה ע"י בכייית התינוקות. וכמה נפלאים דברי ה'שבט מוסר' ('חוט של חסד' פר' פקודי) שמחמת כך זוכים בני העניים לריבוי חכמה ודעת, עד שאמרו (נדרים פא.) 'היזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה'. פותח רבי אליהו הכהן ומביא את דברי הרופאים, 'כל מי שהוא טיפש בא מחמת ריבוי הליחה שנתרבה במוחו, והתינוק שבוכה הרבה הוא חריף מאד דמחמת הבכי הולך הליחה', ומתוך כך הוא מפליא לומר שאומללותם של תינוקות ממשפחות העניים שאין מי שירחם עליהם ויפסיק בכיים, היא שעמדה להם להחכים יותר: ובני עניים שאין מי שיחוס עליהם כל כך, ובוכים הרבה, לכן הם חריפים. משא"כ בני העשירים שאין מניחים לבכות כלום'. בדברי 'רבינו בחיי' השתמש רבי יצחק זילברשטיין שליט"א להשיב תשובה ניצחת לרופא אחד שביקש לשכנעו שיעשו לכל תינוק הרדמה מקומית לפני הברית, כדי למנוע כאבים ובכיות. וע"ז השיבו, הקב"ה יודע יותר טוב מאתנו מה טוב לתינוק, ואם ההשגחה העליונה מסובבת שאלפי שנים נימולים ילדי ישראל מתוך בכי, סימן מובהק הוא שזו הדרך הטובה ביותר

ואסור לשנותה, בפרט שיש בבכי טובה גדולה לתינוק שזה מסלק ממנו את הליחות שבמוחו. ואילו באשר לייסורי התינוק - הרי זה מוסר השכל שיש לאדם יהודי לידע כבר משחר ימיו שכל קניין רוחני אינו בא בקל, וזה נקנה בכאב ובייסורים. ('צדיק כתמר יפרח' עמ' מ"ו). והנה איתא בפרשתנו 'ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי וגם ראיתי את הלחץ' (ג, ט). רבנו אפרים כתב שהמילים 'ישראל באה אלי וגם' הם סופי תיבות 'מילה', כלומר הילדים שצועקים בעת מילתם, אותה הצעקה באה אלי, ואע"פ שכולם לא מלו, מקצתם מלו, וה'שבט הלוי' ('ח"ה סי' קמ"ז ב') לא התיר לעשות ברית מילה בהרדמה, כי אם במילת מבוגר הרבה, או מקרה בלתי רגיל שגורם צערא יתירה, דמצינו בחז"ל בכל מקום דמצוות מילה צורתה שיהיה 'צערא דינוקא', ואחז"ל 'כי עליך הורגנו כל היום' זו מילה. וב'ציץ אליעזר' ('ח"כ סי' ע"ג) הוסיף טעם מדוע אין לעשות מילה בהרדמה, ע"פ ה'עוללות אפרים', שמראים כהוכחה עד כמה חשוב בכי הנימול מייסורי המילה, עד שהיא עולה השמימה בלי מונע, וכוחה להועיל גם לאחרים העומדים על ידו שתתקבל תפילתם להושיעם מצרותיהם, וע"י הרדמה לא ישמע בכי התינוק (דרשו).

איך יתכן שנתעוררה לפתע מידת הרחמנות אצל בת פרעה

"ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה, ותחמול עליו ותאמר מילדי העברים זה" (ב, ו) -

הקשה המהר"ש מבעלזא זצ"ל: איך יתכן שנתעוררה לפתע מידת הרחמנות אצל בת פרעה, והרי ראתה כל יום רציחות ילדים ושמעה אלפי בכיות, ואיך יכול להיות ששמעה תינוק בוכה ונתעוררו רחמיה? ותירץ: כיון שראתה את משה רבינו והסתכלה על הצדיק, מיד השפיע מראה זה מידות טובות עליה, ולכן אע"פ שעד עכשיו ראתה אלפי רציחות ושמעה אלפי בכיות, מ"מ כיון שהסתכלה על הצדיק משה - נהפכה מיד לטובה עם מידות טובות. חזינן מזה דבר נורא: גויה שראתה פעם אחת בראייה בעלמא צדיק קטן - הדבר השפיע עליה. מזה יש ללמוד עד כמה ראיית צדיק יכולה להשפיע עלינו לטובה! וכן כתב ה'תפארת שלמה' עה"פ הנ"ל: להורות גודל מעלת הצדיקים, אשר כל הניגשים אליהם בראיית פניהם נמשך על האדם יראת שמים, כמ"ש במשה רבינו 'ויראו מגשת אליו' דכאשר נגשו אליו וראו את פניו - נפלה עליהם יראת ה'. וכן כתב ה'קדושת לוי' (לפורים) עה"פ (במגילת אסתר) 'לבוא אל המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה', ותיבת 'מלפניו' מיותר, וי"ל שאחשוורוש היה רשע יותר מהמון, ולא היה בדעת אחשוורוש לדבר טוב על ישראל, וצווה מרדכי לאסתר שתבוא לפני המלך, ובוודאי עם אסתר תיכנס השכינה, כאשר היה באמת, ועי"ז יקלוט אותו רשע איזו בהירות וידבר טוב על ישראל. וכתב ב'מעדני אשר': יסוד זה, שהסתכלות על צדיק משפיעה קדושה - מבואר בגמ' ב"ב (כ"א.). פעם היה מלמדים רק בירושלים, שנא' 'כי מציון תצא תורה', וכתבו התוס' (שם ובקידושין כ"ד): לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה, היה מכוון לבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה, כדדרשו בספרי 'למען תלמד ליראה' - גדול מעשר שני שמביא לידי תלמוד, לפי שהיה עומד בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו, והיה רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה, היה גם הוא מכוון ליראת שמים ועוסק בתורה. וכן איתא בגמ' (עירובין י"ג): האי דמחדדינא טפי מחבריה דראיתי לרבי מאיר מאחוריה. וכתב ב'תורת חיים' שם: הטעם נראה לפי שהשכינה הייתה שורה עליו, כדמשמע במד"ר (פר' סוטה) שהיה רבי מאיר צופה ברוח הקודש, וכל מי שזכה לראותו נמשך עליו שפע רוח הקודש. וכן מציינו בדוד המלך, דכתיב גביה 'וטוב רואי', ואמרו חז"ל שראיית פני דוד היתה מועילה לזיכרון, ולכן כתיב 'יראיך יראוני וישמחו' - ההיפך ממסתכל בפני רשע, שכל המסתכל בו - עיני שכלו כהות, דרוח טומאה שורה עליו, והמסתכל בו נמשך מטומאתו עליו, ומשתבש.

חידות לפרשת השבוע:

- א. מתי ירדו בני' למצרים?
- ב. מה החלום שחלם פרעה, שהדיר את שנתו?
- ג. באיזה תאריך נתנו את משה רבינו בתיבה ביאור?
- ד. על מי נאמר 'מה לכהן בבית הקברות'?
- ה. מיהו זה שהורידוהו מגדולתו עד שהסכים לכל מה שרצו?
- ו. מתי החלו המצרים לשנוא את עמ"י, והיכן נרמז דבר זה בתהלים?
- ז. את מי רצה פרעה להרוג בגלל מה שאמרו לו: 'אוי לו לאותו האיש כשיבוא האלוקים להיפרע ממנו', ומי פייסו?
- ח. על מי אמר הקב"ה שהוא טיפש על שנתן עצה מסוימת? איזו עצה היה עליו ליתן? ט. מדוע אהבה בת פרעה את משה?
- ט. מדוע בכה משה בהיותו בתיבה?

- **תשובה לחידה א.** בני ירדו למצרים בט"ו ניסן, ובו ביום נגאלו ויצאו ממצרים (מדר"ר שמות י"ח י"א).
 - **תשובה לחידה ב.** פרעה חלם שטלה מכריע את כל הארץ מצרים בכף מאזניים. ומיד קרא לחכמי מצרים, ואמרו לו יניס וימברס ראשי החכמים, (וי"א שבלעם פתר את החלום), שעתידי להיוולד ילד יהודי שיחריב את כל ארץ מצרים, לכן קרא פרעה למיילדות והחלו הגזרות (תרגום יב"ע שמות א.).
 - **תשובה לחידה ג.** איתא בילקוט שמעוני (שמות קס"ו): רבי חנינא בר פפא אמר: אותו היום כ"א בניסן היה. אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבש"ע, מי שעתידי לומר לפניך שירה על הים ביום הזה, ילקה ביום הזה! ר' אחא בר חנינא אמר: אותו היום שישה בסיון היה. אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבש"ע, מי שעתידי לקבל תורה מסיני ביום זה, ילקה ביום זה? בשלמא למאן דאמר בששה בסיון - משכחת לה ג' ירחי, דאמר מר: בשבעה באדר נולד משה ובשבעה באדר מת משה, ומשבעה באדר עד שישה בסיון שלושה ירחי. אלא למאן דאמר בכ"א בניסן, היכי משכחת לה? אותה שנה מעוברת הייתה, רובו של ראשון ורובו של אחרון ואמצעי שלם.
 - **תשובה לחידה ד.** פרעה אמר למשה: 'לא ידעתי את ה', פשפשתי בכל שמות תועבות ולא מצאתי שם שם ה' / א"ל משה: מה לכהן בבית הקברות, מה למלך בבית המטבחים?! כך גם אתה אינך מכיר את הקב"ה, שנאמר (דברים ל"ב ט) 'כי חלק ה' עמו' (פסיקתא זוטרתא פר' שמות פרק ה).
 - **תשובה לחידה ה.** איתא במד"ר (א, ח) עה"פ 'ויקם מלך חדש על מצרים', מפני מה נקרא פרעה 'מלך חדש'? - מפני שהמצריים אמרו לפרעה: בוא ונרע לאומה זו. אמר להם: שוטים אתם, עד עכשיו אכלנו משלהם, ואיך נרע להם? אילולי יוסף לא היינו חיים. כיון שלא שמע להם, הורידוהו מכיסאו ג' חודשים, עד שאמר להם: כל מה שאתם רוצים - הריני עמכם. והשיבו אותו. לפיכך נאמר: 'ויקם מלך חדש'.
 - **תשובה לחידה ו.** איתא במד"ר (א, ח) בשעה שמת יוסף - הפרו ב"ני את מצות ברית מילה, ואמרו: נהיה כמצריים. וכיון שעשו כן - הפך הקב"ה את האהבה שהיו המצריים אוהבים אותם - לשנאה. וזהו מה שנאמר בתהלים (ק"ה) "הפך לבם לשנוא עמו להתנכל בעבדיו". ופרש בפירוש מהרז"ו שם, שזהו המשך הפסוק שנאמר שם קודם - "ויפר את עמו... הפך לבם לשנוא עמו" - מלש' הפר ברית, ואז - הפך לבם לשנוא.
 - **תשובה לחידה ז.** איתא במד"ר (א י"ג) פועה נקראה כן ע"ש שהעזה כנגד פרעה, ומרוב כעס אמרה לו: 'אוי לו לאותו האיש שיבוא האלוקים להיפרע ממנו'. נתמלא פרעה חמה ורצה להרגה. הגיעה אמה ואמרה לו: אתה משגיח על דבריה?! תינוקת היא ואינה יודעת כלום. לכך נקראת 'שפרה', שהייתה משפרת על דברי בתה ומפיסת עליה.
 - **תשובה לחידה ח.** איתא במד"ר (א י"ד) על העצה שגזר פרעה - 'כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון'. אמר הקב"ה: רשע, מי שנתן עצה זו - טיפש הוא. היה לך להרוג את הנקבות, ואם אין נקבות - זכרים אין להם מהיכן לישא נשים. אשה אחת אינה יכולה ליטול שני אנשים, אבל איש אחד יכול ליטול עשר או מאה נשים. וזהו שנאמר בישעיה (י"ט) "אך אווילים שרי צען", שהוא הולך על שרי מצרים שנתנו לפרעה עצה זו - להרוג את הזכרים.
 - **תשובה לחידה ט.** איתא במד"ר שבת פרעה מצורעת היתה, ולפיכך ירדה לרחוץ ביאור. וכיון שנגעה בתיבה - נתרפאה, ולכך חמלה על משה ואהבה אותו אהבה יתירה.
 - **תשובה לחידה י.** איתא במד"ר (א כ"ד) משה רבינו היה בוכה ואומר: שמא לא אזכה ואראה את אחותי הממתנת לי. ד"א בא גבריאל והכה את משה כדי שיבכה ותתמלא עליו בתיה רחמים, וכיון שראתה אותו בוכה - חמלה עליו.
- (מתוך עלונו של הרב צ'ולק - שמות תשפ"ג)

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הפורתח בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק

הצטרפו בחינם לאלפי מנויים:

עכשיו ב"נדרים פלוס"

לעמל וידיעת התורה, מגיעה גם ההצלחה להגביר חיילים בתורה. אך יש כאן גם מימד גשמי, שכאשר תושבי האזור רואים שהארגון עושה הכל כדי להקל את הלימוד והמבחנים ולמנוע מאמץ מיותר מעבר ללימוד ושינון החומר הנלמד ומלבד זאת הם גם חשים בכבוד הגדול הכרוך בפתיחת מוקד של ארגון 'דרשו' הגדול בקהילתם, ההתרגשות מביאה לתחושת שותפות ומשם הדרך להצטרפות לתוכניות קצרה.

בימי שיש בהם מתקיימים המבחנים, בית המדרש הקבוע מוקדש כולו לצורכי הנבחנים. מיד לאחר תפילת שחרית משתרר שקט במקום והאווירה נינוחה וטובה מאוד. אני מצידי משתדל להכין את המקום מראש עם שילוט מתאים וגם עובר בזמן המבחן בין המשתתפים כדי לראות ולשמוע על מצוקה או אי הבנה ומשתדל לפתור ולהסביר על מנת שכולם ללא יוצא מן הכלל יצליחו במבחן וירצו להמשיך הלאה בלימוד וידיעת התורה.

רבה, מה שמלמד על רצינות בלימוד ושינון החומר במשך כל החודש וזה גם כן מדד של הצלחת המוקד שלנו.

• איזה אוירה יש במוקד הנוכחי בזמן המבחנים? ואיך משפיע המוקד החדש על הקהילה התורנית בעיר?

שמעתי וראיתי מסגרות שונות של תוכניות ומבחנים ואני יכול להעיד שהתוכניות של 'דרשו' והמבחנים עשויים בצורה המוצלחת ביותר, בצורה ידידותית ונוחה לציבור גם בקביעת התוכניות עצמן וגם באופן כתיבת המבחנים באופן שאינו מקשה על המשתתפים. גם המלגות שמחולקות מדרבנות מאוד להמשיך את ההשתתפות וכאמור - גם פתיחת מוקדים רבים תוך התחשבות בציבור ובמקום מגוריהם גורם להצלחה רבה בכל התוכניות.

מאז פתיחת המוקד שלנו, אני שם לב שהקהילה התורנית מתפתחת בקצב גבוה יותר. יש בזה מימד רוחני שכאשר יש מסירות נפש

ובו פירט את מעשים החמורים שעשה בעבר, וביקש מהרבי שיורה לו דרך תשובה על חטאיו הנוראים.

השיב לו 'המגיד מטשערנאביל', שבעבר, כשהיה צעיר יותר הוא היה מורה לאנשים דרך תשובה ומקבל על עצמו את התיקון שלהם. אבל היום, כשהוא כבר זקן, אין לו את הכוחות לכך, ולכן המליץ לו שיפנה את הרבי הקדוש רבי ישראל מרוז'ין זע"א, וביקש ממנו שיורה לו דרך תשובה.

לא איחר האיש לעשות כאשר הנחה אותו המגיד מטשערנאביל, ואכן כעבור זמן קצר התייצב לפני הרבי מרוז'ין וביקש ממנו שיורה לו דרך תשובה על חטאיו המרובים.

ואכן, הרבי הורה לו דרך תשובה, אבל הדבר הראשון שהורה לו היה להקפיד ביתר שאת שכל תפילותיו וברכותיו יהיו מתוך הכתב, בין אם זו תפילת שחרית או מנחה וערבית, ובין אם זה ברכת המזון או אפילו ברכת 'שהכל נהיה בדברו'.

ועל פי דרכינו למדנו: לכאורה איזה מן תיקון זה, לומר ברכות דווקא מתוך סידור? זאת הנהגה טובה מאוד והיא יכולה להיות יעילה לכל אדם, אבל למה היא מתאימה כהוראה לאדם שהיה רחוק מתורה ומצוות ועשה חטאים, למה דווקא הנהגה מיוחדת כזאת נדרשת עבורו? אלא התשובה היא כמו שאמרנו. הסידור הוא לא סתם 'חפץ של תפילה'. הסידור הוא משהו רגשי, קשר עמוק של האדם עם בוראו. כשאדם חוטא הוא מתרחק מהקב"ה, הוא מנתק את הקשר שיש לו עם ריבון העולמים. ולכן התיקון לזה הוא להיצמד לסידור בצורה מוחלטת, הסידור הוא הקשר של האדם עם בורא העולם, וזאת תשובת המשקל לכל החטאים והתחרקות מבורא עולמים. הלוואי ונוזכה להיות דבוקים בסידור, שיהיה לנו קשר בלתי אמצעי עם בורא כל עולמים.

של יהודים בין דפיו. ביקשו הסבר והרבי הסביר להם שכתובים שם עניינים שהוא מתפלל עליהם, על אנשים מסוימים ונושאים שונים. משהו שיטו את ידיהם הטמאות כדי לקחת את הסידור לבדיקה, קפץ הרבי ממקומו וזעק בתוקף: מה?? את הסידור שלי, הסידור שבו אני מתפלל לבורא עולם אתם רוצים לקחת ממני?."

דבריו נאמרו בכזה טון תקיף והטילו פחד עצום על השר שהוביל את החיפוש. הוא אמר לשוטרים שליוו אותו: "הוציאו אותי מכאן מהר, אני לא יכול להישאר כאן אילו רגע אחד נוסף". לאחר שהוציאו אותו הודה בפה מלא "כמעט פרחו ממני רוחי, מעולם לא ראיתי כזה איש מפחיד ומאיים".

לכשנתבונן בסיפור הזה נמצא שהוא שוב מעביר את אותו מסר חד ונוקב. הסידור הוא לא עוד ספר, לא עוד 'חפץ' שאנחנו עושים בו שימוש כשאנחנו מתפללים.

הסידור הוא החבר הכי טוב, זה הטלפון שלנו שבאמצעותו אנחנו מדברים עם בורא עולם. זה הדבר הכי חשוב מבין כל החפצים והרכוש שיש לאדם.

מעשה מופלא זכינו ללמוד ממשנתו של הגה"ח רבי יחזקאל טירהויז שליט"א

מעשה מופלא זכינו ללמוד ממשנתו של הגה"ח רבי יחזקאל טירהויז שליט"א בשיחה יקרה שנשא בפני תלמידי הישיבה הק' על עבודת התפילה וסיפר מעשה בבעל תשובה בעברו הרבה לחטוא רח"ל, אבל שאחרי זמן רב התעורר בקרבו הרהור תשובה אמיתי, והוא החליט לעזוב את החטא ולחזור בתשובה שלמה. בא לפני הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זיע"א, ומסר לו 'קויטל'

האם צריך להמתין שש שעות בין אכילת פיצה לבשר?

מנהג בני אשכנז, ורבים מבני ספרד, להמתין שש שעות בין אכילת גבינה קשה לאכילת בשר, משום שלאחר אכילת גבינה זו נשאר טעם בפה אחרי האכילה זמן רב. ומדברי כמה פוסקים נראה, שהחומרא מתייחסת לגבינה שהושתה ששה חודשים לפני אכילתה, כפי שהיה נהוג בייצור הגבינות הקשות בעבר הרחוק.

ובנוגע לגבינה הצהובה שבזמננו - כתב הגר"ש **אויערבך זצ"ל**, שיש המחמירים וסוברים שדינה כגבינה קשה גם אם לא הושתה ששה חודשים, משום שבאמצעים מלאכותיים מושגת בזמן קצר אותה תוצאה שהושגה בעבר בהשהייה של ששה חודשים. וכן דעת הגר"ש **אלישיב זצ"ל**, ויתרה מזו - דעתו להחמיר אף לאחר אכילת גבינה צהובה שעל גבי פיצה, למרות שהיא נמסה ואינה קשה כמקודם, וזאת משום שטעמה החזק נמשך לאורך זמן. והגר"מ **שטרנבוך שליט"א** כתב, שהגר"י

ווייס **זצ"ל**, בעל המנחת יצחק, החמיר לכתחילה אף בנוגע לגבינה רכה מעט.

וגם הגר"ש **ואזנר זצ"ל** החמיר בדבר, אך מסיבה אחרת - שגם בזמננו קיימות גבינות שתהליך ייצורן נמשך למעלה ששה חודשים או יותר, וקשה לעקוב ולדעת איזו גבינה עברו עליה ששה חודשים ואיזו לא, ולכן אין להקל אלא בגבינה רכה.

לעומת זאת, הגר"ח **קנייבסקי זצ"ל** מסר בשם החזון איש **זצ"ל**, שאין צורך להמתין שש שעות לאחר אכילת גבינה צהובה, מאחר ותהליך ייצורה אינו נמשך כתהליך הייצור של גבינה קשה בשנים קדמוניות. וכן דעת הגר"מ **פיינשטיין זצ"ל**. ובדומה לכך, מובא בשם הגר"א **קוטלר זצ"ל**, שגבינה צהובה אינה נחשבת כגבינה קשה, אלא אם כן היא כה קשה עד שלא ניתן לפורר אותה אלא בעזרת מגרדת [פומפיה]. וכן כתב בשו"ת **באר משה**, שאין להחמיר אלא בגבינה שנוצרו בה נקבים מחמת התיישנותה, דבר המצוי עד לימינו אנו בחלק מהגבינות השניצרות.

האם מי שמקפיד לאכול רק מצות יד יכול להצטרף לזימון עם מי שאוכל מצות מכונה? והאם שני אנשים שאוכלים כריך עם גבינה יכולים לצרף לזימון אדם האוכל לחמנייה עם נקניק בשרי?

הצירוף ל'זימון' אפשרי רק כשכל האוכלים יכולים 'להתחבר' יחד באכילתם לאכול פת אחת, שאז נחשבת הנאתם כהנאה אחת לברך עליה יחד. ולכן, בכל אופן שבו אחד מהם אינו רשאי - מסיבה הלכתית, ואף כשמדובר בחומרא ולא באיסור מעיקר הדין - לאכול מהפת של האחרים, והאחרים אינם רשאים לאכול מהפת שלו, אינם מצטרפים לזימון.

דוגמה לדבר: שניים אוכלים פת עם בשר, ואחד אוכל פת עם מאכלי חלב, והוא מאלו הנוהגים להמתין חצי שעה עד לאכילת בשר, אינם מצטרפים לזימון, משום שבשעת אכילת הפת, אין לחם אחד ששלושתם יכולים לאכול ממנו, שהרי האוכלים את מאכלי הבשר, אסורים באכילת הפת הנאכלת עם מאכלי החלב, ואילו האוכל את מאכלי החלב אינו רשאי, לפי מנהגו, לאכול מהפת הנאכלת עם הבשר.

אולם, בכל מקרה בו שלושה אנשים אוכלים ביחד סעודת פת, ורק אחד מהם אינו רשאי לאכול מהפת של השניים האחרים, אך השניים

האחרים רשאים לאכול מהפת שלו - הרי הם מצטרפים לזימון. והמנהג הוא, שבמקרה כזה, זה שאינו רשאי לאכול מהפת של האחרים, אינו מְזַמֵּן בעצמו, אלא אחד מהשניים האחרים.

דוגמה להלכה זו, כתב הגר"מ שטרנבוך שליט"א, בספרו תשובות והנהגות: שלושה אנשים אוכלים יחד מצות בפסח, ואחד מהם אוכל מצות יד, והאחרים אוכלים מצות מכונה, וזה שאוכל מצות יד, מקפיד שלא לאכול מצות מכונה, ולעומת זאת, אלו שאוכלים מצות מכונה, אינם מקפידים שלא לאכול מצות יד; וכך גם באופן ששלושתם אוכלים מצות יד, אך אחד מהם מקפיד שלא לאכול את המצות שלו - הרי הם מצטרפים לזימון, אלא שהמקפיד שלא לאכול מהמצות של האחרים, לא יִזְמֵן בעצמו. ומוסיף הגר"מ שטרנבוך, שכך כתב גם הגאון רבי עקיבא יוסף שלינגר זצ"ל, בעל 'לב העברי'. וכן כתב הגר"ש ואזנר זצ"ל, והביא סימוכין לדבר מדברי הראשונים.

האם ניתן להצטרף לזימון על ידי שתיית קפה? והאם שלושה אנשים יכולים 'לזמן' גם במקרה שלא כולם אכלו לחם?

עשרה אנשים שאכלו יחד, שבעה מהם אכלו פת, ושלושה מהם אכלו מאכל אחר, כגון פרי או ירק, הרי הם מצטרפים לזימון בַּשֵּׁם. ויתרה מזו, אף אם השלושה לא אכלו כלל, אלא שתו משקה כלשהו, הרי הם מצטרפים לזימון בַּשֵּׁם.

והפוסקים נחלקו, אם הלכה זו אמורה גם בנוגע ליצירת חיוב זימון לשלושה אנשים, שאחד מהם לא אכל פת אלא מאכל אחר, או שתה משקה כלשהו. לדעת השולחן ערוך, לכתחילה, יאכלו שלושתם פת, אך בדיעבד, מצטרפים לזימון. אך במשנה ברורה כתב, שהמנהג למעשה הוא, שאם השלישי אינו רוצה לאכול פת, נותנים לו מאכל אחר, או משקה, ומזמנים עמו.

ברם, לא כל משקה מְצַרְף לזימון: השותה מים, אינו מצטרף לזימון; ויש אומרים, שהשותה מים במטרה להרוות את צמאונו, [ולא רק מתוך רצון להצטרף לזימון], מצטרף לזימון. והשותה משקה לימונדה -

לדעת הערוך השולחן, מצטרף לזימון לכל הדעות, מאחר ויש למשקה זה חשיבות כלשהי. ובשו"ת מהרש"ג הוסיף על כך, שאף אם נקל בנוגע ללימונדה, בנוגע למי סודה, אין להקל, ודינם כמים.

והשותה תה עם סוכר, לדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל אינו מצטרף לזימון. ולדעת הגרב"צ אבא שאול זצ"ל, כל משקה שמבוסס על מים, כגון, תה, קפה, ומשקאות קלים ומוגזים - נחשב לענין זה כמים, והשותה אותו אינו מצטרף לזימון. ולדעתו, ניתן להצטרף לזימון רק בשתיית מיץ ענבים, או כל מיץ פירות טבעי אחר, וכיוצא בהם.

מאידך, לדעת המהרי"ץ דושינסקי זצ"ל, תה וקפה נחשבים למשקאות חשובים, וגם חלק ניכר מהם מבוסס על עלי תה או פולי קפה, שדינם כמאכל לענין זה; ולכן, לדעתו, השותה תה או קפה, מצטרף לזימון.

מה נהג החפץ חיים לעשות בסוף כל סעודה? והאם חייבים לשתות מים לפני ברכת המזון?

את הפסוק "וְאַכְלֶתָּ וְשָׂבַעְתָּ וְבִרְכַתָּהּ", שהוא המקור בתורה לברכת המזון, מְפָרֶשֶׁת הגמרא: "ואכלת - זו אכילה, ושבעת - זו שתיה". לדעת רבי אליעזר כמיץ, בעל ה'יראים', הדברים כפשוטם, ומאחר ורק לאחר השתיה נאמר "וברכתה", הרי שרק לאחר אכילה ושתיה יחד יִשְׁנֶה חובת ברכה מדאורייתא. אולם, אף לדעה זו, אם אינו תאב לשתות, גם אם הוא צמא מעט - חייב מדאורייתא לברך ברכת המזון גם על אכילה לבדה.

ולדעת רוב הפוסקים, דברי הגמרא הם 'אסמכתא' בעלמא, ואין הכוונה שרק לאחר השתיה מתחייב האוכל בברכת המזון, אלא כפשוטו של מקרא, שלאחר שאכל ושבע מתחייב מדאורייתא בברכת המזון, ואף אם היה צמא לפני ברכת המזון ולא שתה.

ולהלכה, העיקר כדעת רוב הפוסקים. אולם, לדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, יש לחשוש לשיטת

ה'יראים', ולכן, ירא שמים לא יברך ברכת המזון בעודו צמא. והגרא"ל שטיינמן זצ"ל כתב, שכך נהג החפץ חיים זצ"ל, לשתות בסוף כל סעודת פת. ובדומה לכך, כתב הגר"ח קניבסקי זצ"ל, על פי דברי החזון איש, שלדעת ה'יראים', אם בירך ברכת המזון לפני שהרווה את צמאונו, ואחר כך שתה, יתכן שמתחייב שוב בברכת המזון מדאורייתא, ויש להימנע מלהיכנס לספק זה.

השלהבת בנר כבר החלה לרצד ולקפץ, כמו שנרות מרצדים לפני שהם כבים. הבנו שזה עניין של דקות בודדות עד שנשב בעלטה גמורה, והיינו צריכים להזדרז מאוד להספיק לפחות ליטול ידיים כשעוד יש מעט אור, עשיתי קידוש, נטלנו ידיים והתחלנו לאכול...

סיפור יחודי מתוך שיחת הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, בישיבת קמניץ בירושלים

רואה עוד מבחוץ שהבית כמעט חשוך לחלוטין. כשנכנסתי אמרה לי אשתי שאזדרז לעשות קידוש, ולפחות נצליח לאכול כזית אחד לאור הנר, כי הרי כל הנרות כבר כבו, ורק נר אחד נשאר דולק. השלהבת בנר שעוד דלק כבר החלה לרצד ולקפץ, כמו שנרות מרצדים לפני שהם כבים. הבנו שזה עניין של דקות בודדות עד שנשב בעלטה גמורה, והיינו צריכים להזדרז מאוד להספיק לפחות ליטול ידיים כשעוד יש מעט אור. עשיתי קידוש, נטלנו ידיים והתחלנו לאכול. וראה זה פלא, הנר הפסיק לרצד, הלהבה התייצבה, אומנם להבה קטנה אבל היא דלקה בצורה יציבה, המשיכה לדלוק עוד ועוד. סיימנו לאכול בנחת, בירכנו ברכת המזון, וברגע שאמרתי את המילים 'ה' יברך את עמו בשלום' בסיום ברכת המזון, נכבה הנר! רבותי, לכל אחד קורה אצלו בחיים דברים כאלה שהם מעל לדרך הטבע, אלא שאנחנו שוכחים את זה, שוכחים את חסדי ה'. הקב"ה ראה שאנחנו עשינו מה שיכולנו. נכון, היינו צריכים לקחת נרות גדולים עוד יותר וטעינו, אבל היתה זאת טעות בתום לב, בסך הכל אנחנו עשינו כל מה שחשבנו שאנחנו צריכים לעשות כדי כבד את השבת והחג, והקב"ה ממרומיו ראה את עמלנו שעמלנו כדרך הטבע, והשלים לנו עם עזרה משלו באופן של למעלה מדרך הטבע.

ראיתי פעם בספרים הראשונים של רבי חיים זייציק זכרוננו לברכה, יש לו שם מאמר על כתיבת מעשה ניסים, הוא מעורר על כך שכשהקב"ה עושה עם האדם איזה נס מחוץ לדרך הטבע, עליו לכתוב את זה, כדי שיזכור שהקב"ה התנהג עמו למעלה מדרך הטבע, ואפילו אם זה דבר חד פעמי צריכים לזכור את זה. אצלי רשומה עובדה נוראה שהיתה אצלי לפני הרבה שנים... פעם אחת קרה המעשה הזה, אבל זה עוד היום מונח לי בראש. היה זה לפני הרבה שנים, אולי לפני ארבעים שנה או שלושים ושמונה שנים, לא היתה לי באותה עת את האפשרות לקנות לשבת מצברים, כדי יהיה לי 'שבת לעקטר' (חשמל שבת), ומנורה שבוערת עם גז עדיין לא היתה כל כך מצויה. אז אנחנו כמה שנים אכלנו בליל שבת לאור הנרות, לא יותר. הדלקנו נרות שבת, ואכלנו ליד הנרות כמו שאבות אבותינו אכלו לאור הנרות בלבד. פעם חל יום טוב של שמחת תורה בשבת קודש. ידעתי שבישיבה לוקח זמן רב ההקפות, ועד שאחזור הביתה זה כבר יהיה שלוש או ארבע שעות אל תוך הלילה, אולי אפילו יותר מאוחר, אז קניתי את הנרות הגדולות, מספר ארבע. האמת שהייתי צריך לקנות נר שדולק כל הלילה, אבל סברתי שמספר ארבע יהיה מספיק, ואשתי הדליקה את הנרות הללו. ההקפות בישיבה התארכו מעל למצופה, וכשאני מגיע הביתה אני

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה